

Mas tednik

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

8. leto - številka 50

V Celovcu, dne 13. decembra 1956

Cena 1 šilling

Najnevarnejši sovražnik

Ko se je pred nekaj tedni glavni tajnik sovjetske komunistične stranke in prvi oblastnik Sovjetske zveze pojavil na govorniškem odru na nekem mladinskem zborovanju, ga je sprejel oglušujoč plosk, ki ni hotel pomehati. Bolj je vsemogočni mož prijazno odzdravljaj, bolj se je vlekel ploskanje v dolžino. Tudi znaki z roko velikega veljaka niso mogli pripraviti študentov k miru. Ko se je plosk le nekoliko polegel, je Hruščev začel svoj govor, toda po nekaj trenutkih so njegove besede utonile v valu novega urnobesnega ploskanja. Ta igra se je nadaljevala tako dolgo, dokler ni Hruščev s srdom v srcu, a na zunanjo prijazno odzdravljajočo ploskačo, odšel, ne da bi dokončal svoj dolgi govor o tem, zakaj sovjetski tanki streljajo na madžarske delavce.

Pozneje so prispele na zapad tudi vesti o demonstracijah in nemirih na moskovski univerzi ter drugih visokih šolah v notranjosti prostrane Rusije.

Ko se je leta 1917 komunizem polastil oblasti v Rusiji, je z eno samo nasilno potezo odpravil stari vzgojni sistem ter na mesto tega postavil novega. Njegova naloga bi naj bila vzgoja novega Rusa, človeka, ki bi mislil po marksističnih načelih, se ravnal po naukih dialektičnega materializma. K temu je pozneje Stalin dodal še svoj „osebni“ cilj, da si s pomočjo policije in terorja vzgoji poslušne podanike.

Toda ko je on umrl in je nekoliko pomehal železni pritisk vsemogočne in povsod pričujoče tajne policije, se je pokazalo, da je rusko ljudstvo šlo svojo pot. Nove šole so res vzgajale nove generacije, toda te niso take, kot je o njih sanjal Lenin, kot si jih je želel Stalin. Vprav na vzgojnem področju je sovjetski sistem doživel svoj največji poraz. V prvi vrsti je vprav minula vojna nasilno odprla mladim ljudem vrata v veliki svet. Med tem ko se je ruska mladina po raznih bojiščih borila za domovino, ni utegnila premišljevati o Marksovih in Stalinovih formulah in pravilih, temveč jo je življenje oblikovalo po svoje. S proti zapadu prodirajočimi sovjetskimi četami je prišla v nove dežele in spoznala, da tu ni bilo vse tako, kot so jim pripovedovali v šolah. Izgubila je vero v absolutno pravilnost naukov svojih učiteljev. V njej je zaživela želja po svobodi, po kolikor toliko človeškem življenju, po svobodni izbiri poklica, bivališča. Hotela je potovati po svetu in odkrivati in spoznavati tuje dežele in ljudstva. To je že tisočleten gon ruskega ljudstva, ki ga je usmeril proti vzhodu, proti neizmernim sibirskim daljavam. Zato je tudi ruski genij ustvaril krasno pravljico o junaku Sadku, ki gre po svetu in doživlja čudovite prigode v bajnih tujih deželah. Sicer pa je v širšem oziru to skupna lastnost evropskih narodov, ki je omogočila razširitev evropske kulture po vsej zemeljski obli.

Sovjeti se pogosto s ponosom bahajo, da jim je uspelo zadušiti verski čut v mladini. Vendar je to zelo površna trditev. V resnici je brezverska šola dosegla le to, da mladina ne ve ničesar o organiziranem verskem življenju. Toda kot je ravnodušna do ostankov pravoslavne cerkve, je prav tako kritična in pogosto posmehljivo nevarna v ocenjevanju naukov marksizma.

Po drugi strani so pa mnogi zapadni opazovalci mogli ugotoviti, da ima velika večina ruske mladine zelo visoka naravno moralna načela. Ponovno se izkazuje resničnost krščanskega načela, da kar je Bog vsadil v človeško dušo, tega noben človek, pa naj bo še tako mogočen, nasilen in brezobziren, ne more iz nje izrgati. In prav na to resnico more svobodni svet graditi največje upanje za bodočnost. (Vesti o izgrelih sinov moskovskih mogočnikov, ki imajo preveč denarja, a nobenega dela, so izjeme, ki ne veljajo za veliko večino. Tudi sinovi bogatašev na zapadu niso nič boljši.)

Angleški novinar George Metaxas, ki je pred kratkim bil v Sovjetski zvezi, pravi, da „kar ruski mladini danes manjka, ni smisel za svobodo, tudi ne želja po svobodi, ampak samo sredstva za doseg svobode in nje ohranitev.“

Vsi poskusi sovjetske propagande, prodreti v srca te mladine in si jo pridobiti zase, so propadli ob njenem ravnodušju in navidezni poslušnosti, ki je v resnici upornost, kot jo kaže opisani primer. Tu leži največja nevarnost za komunizem, kajti v nekaj letih bo ta množica 50 milijonov mladih ljudi dorasla.

Splošna stavka na Madžarskem

Pogajanja med Kadarjevo vlado in osrednjim delavskim svetom v Budimpešti so končala s tem, da je dal Kadar večino članov delavskega sveta zapreti. Delavski svet je bil zahteval uvedbo demokracije ter svobode na Madžarskem. Obenem je Kadar preko radia in po časopisu zagrozil hude kazni tistim, ki se ne bodo pokoravali odredbam vlade.

Delavstvo je na novo Kadarjevo nasilje odgovorilo s splošno stavko. Kljub ponovni proglasitvi obsednega stanja po vsej državi ter ustanovitvi naglih sodišč je delavstvo v celoti stopilo v stavko. Budimpeštanski radio poskuša z raznimi izmišljenimi vestmi zbuditi vtis, kot da se večina delavstva pozivu na stavko ni odzvala, toda istočasno oddaja ostre grožnje in roteče pozive na stavkajoče, da se naj povrnejo na delo. S tem Kadarjeva vlada postavlja na laž lastne trditve, kajti če bi stavkalo le neznatno število delavcev, bi jih lahko vlada mirno pustila, da se naveličajo.

Po vesteh inozemskih poročevalskih agencij iz Budimpešte sedanja stavka po svoji ostrini prekaša vse prejšnje. Prvikrat je Budimpešta brez električnega toka. Po bolnicah zmanjkuje premoga in ponekod so morali odložiti celo nujne operacije.

Stoji tudi železniški promet, kar potrjujejo tudi poročila iz obmejnega ozemlja na avstrijski meji. V notranjosti države pa se tvori vedno močnejše edinice upornikov po gozdovih, ki napadajo sovjetske postojanke, prekinjajo prometne zveze ter vršijo druga sabotažna dejanja.

Kadarjeva vlada je objavila razglas, po katerem je zaplenjeno premoženje, vključ-

no stanovanje in oprema, vsem beguncem, ki so zapustili državo in se vanjo ne bodo povrnili do 31. marca 1957. Sosedje morajo prijaviti policiji vsa stanovanja, ki so jih begunci zapustili.

S položajem na Madžarskem se je bavil v svojem govoru pred jugoslovanskim parlamentom tudi prvi podpredsednik vlade Edvard Kardelj. Ugotovil je, da sovjetski oboroženi poseg v madžarske notranje razmere ni služil ohranitvi „socializma“, ampak ohranitvi sedanjega svetovnega vojaško-političnega ravnotežja. Dejal je tudi, da vse skupaj ne bo nič pomagalo, ako ne bodo ondi izvedene temeljite reforme.

Letošnje Nobelove nagrade

Švedski kralj Gustav VI. je podelil letošnje Nobelove nagrade v Stockholmu v okviru slovesne prireditve v mestni koncertni dvorani. Med letošnjimi nagradenci je 8 znanstvenikov in en pisatelj. Dva ameriška zdravnika, dr. F. Cournand in dr. Dickinson W. Richards ter nemški zdravnik dr. W. Forssmann so prejeli nagrado za medicino, ruski profesor N. Semjonov in angleški znanstvenik Sir Cyril Henskelwood sta prejela nagrade za odkritja v kemiji, ameriški znanstveniki W. Shockley, Jay Brattain in W. H. Brattain pa za fiziko. Španski pesnik Juan Ramon Jimenez (o katerem smo v našem listu že poročali) je prejel nagrado za književnost. Kot lani tudi letos komisija ni podelila glavne nagrade – mirovne nagrade. Bila je mnenja, da si je nihče ni zaslužil!

Potopitev parnika „Andrea Doria“ pred sodiščem

Največja pomorska nesreča našega časa, potopitev italijanskega luksuznega veleparnika „Andrea Doria“, ki se je poleti po trčenju v megli s švedsko ladjo „Stockholm“ v bližini ameriške obale pogreznil v morske globočine, bo zagrenila božične praznike ameriškemu sodniku Irwingu Kaufmannu ter nekaterim italijanskim mornarjem.

On ima namreč nalogo, da izvede vsa zaslišanja za sodno razpravo in mora do 1. marca svoje delo zaključiti. Glavna razprava bo namreč dne 1. aprila prihodnjega leta v New Yorku.

Doslej je sodnik Kaufmann že zaslišal vrsto prič, toda bolj ko se vlečejo zaslišanja v dolžino, bolj postaja cela zadeva zapletena. Zato bo moral skrajšati svoje božične praznike, da ob času dovrši svojo nalogo.

Glavna nasprotnika sta dve veliki pomorski družbi, „Italija“, lastnica potopljenega parnika „Doria“, ter „Švedsko ameriška pomorska družba“, lastnica „Stockholma“, ki je s svojim močnim rilcem napravil v trebuhu „Andrea Doria“ tako luknjo, da se je ta čez nekaj ur potopil. Obe družbi sta najeli najbolj slovite odvetnike, ki res ne počivajo. Gre se namreč ne le za to, kdo je kriv trčenja, temveč tudi za vse odškodninske zahtevke okrog 1000 potnikov potopljene ladje, ki so izgubili vso prtljago, dragocenosti in druge vrednosti, ki so jih imeli s seboj na ladji, ter svojcev tistih 50 nesrečnežev, ki so pri nesreči izgubili življenje. Skupno znaša torej sporna vrednost 50 milijonov dolarjev, to je eno milijardo 200 milijonov šilingov.

V resnici mnogi pomorski strokovnjaki ne vedo, komu bi pripisali krivdo za to edinstveno nesrečo in pri dosedanjih zaslišanjih so odvetniki res odkrili nekaj šibkih točk na svojih nasprotnikih. Tako italijanska družba noče predložiti sodišču ladijskih registrov o plovbi, po drugi strani pa se je ugotovilo, da je „Stockholm“ ob času trče-

nja vodil 26-letni drugi častnik, medtem ko je kapitan sladko spal v svoji kabini.

Sodnik Kaufmann je nekaterim mornarjem italijanske ladje, ki še niso bili zaslišani, odrekel dovoljenje, da prebijejo božične praznike v Italiji, ker je obstajal sum, da se ne bi več povrnili v Ameriko.

Zato obe stranki v zaskrbljenostjo gledata na sodno razpravo. V New Yorku se večkrat sliši, da se bosta obe družbi morda še pred sodno razpravo poravnali. Tudi delna krivda, ki bi bila v sodbi ugotovljena, bi med potujočim občinstvom več škodovala na ugledu celo tisti stranki, ki bi sicer zmagala v procesu.

Romarji bodo lahko šli v Betlehem

Izraelski radio je sporočil, da so državne oblasti ukrenile vse potrebno, da bodo za božič krščanski verniki, ki živijo v Izraelu (skupno okrog 3000 duš), mogli iti v stari del Jeruzalema ter tudi obiskati Betlehem, kjer se je rodil pred blizu 2000 leti Jezus Kristus. Na božič so vsako leto v Betlehu slovesni krščanski živeči kristjani in številni romarji, ki ob tej priložnosti obiščejo Sveto deželo. Zadnja leta je bil obisk svetih krajev v Palestini zaradi sovraštva med židi in Arabci zvezan z velikimi težkočami, večkrat pa celo popolnoma onemogočen.

Indijski ministrski predsednik Nehru bo obiskal Washington še ta mesec, je objavilo ameriško zunanje ministrstvo. Ta obisk je bil že večkrat odložen zaradi preveč za Sovjetsko zvezo ugodnih „koeksistencialnih“ stališč, ki jih je v zadnjih mesecih zavzemal Nehru. Šele vpričo zadnjih dogodkov v zvezi z Egiptom in Madžarsko sta se stališči obeh držav tako zblížali, da je postal obisk možen.

PULOVERJI - DAMSKE BLUZE

švicarske kvalitete v veliki izbiri

ŽENSKA OBLAČILA vseh vrst

Grüner

Klagenfurt, Burgenland

- K R A T K E V E S T I -

Vse določbe socialnih zakonov veljajo tudi za begunce, je sklenila dunajska kmetijska zbornica. Ker bodo uživali vse pravice, bodo v poljedelstvu zaposleni begunci morali izvrševati tudi vse obveznosti, to je plačevati prispevke za bolnišnico in brezposelno zavarovanje.

Francoskim šolarjem ne bo več treba delati domačih nalog, je odredil prosvetni minister v Parizu. Velja ta odredba za učence ljudskih šol v starosti od 6 do 11 let. Vse pisane naloge, ki so jih morali šolarji doslej opravljati doma, bodo od sedaj naprej delali kar v šoli.

„Vrček piva za mojega slona“ je naročil skozi okno neznani gost nekemu gostilničarju na robu mesta Halifax v Kanadi. Ko ga je presenečeni gostilničar povprašal, ali misli naročiti zares, mu je gost to potrdil in zraven še pojasnil, da mora „vrček“ za slona držati vsaj pet litrov. Gostilničar je res natočil škafo piva, ki ga je slon v dušku posrkal s svojim dolgim rilcem, potem pa veselo pozibavajoč odšel s svojim gospodarjem, lastnikom nekega potujočega cirkusa.

Stava je povzročila smrt mladega Vladimira Čarakoviča v Srbiji. Šel je staviti s prijatelji, da poje v pol ure deset metrov klobase pečene, za nameček pa pospravi še 1 kilogram pečene svinjine, 2 kilograma kruha ter pest svežih ocirkov, kajti pri hiši so ravno klali. Vse skupaj pa poplakne z dvema litroma vina. Stavo je res dobil, toda ko je požiral zadnje grizljaje desetmetrske klobase, so ga začeli zvijati siloviti krči in kmalu po prevozu v bolnico je umrl.

Izredno pitane gosi je prejel s podeželja neki trgovec s perutnino v Nürnbergu. Tehnica je pokazala nadvse lepo težo in trgovec si je že mel roke, da bo mogel izbirčnim gospodinjam ustreči vse želje za božično pečenko. Šele pri natančnejšem pregledu notranjščine živali je ugotovil, da so bile gosi „pitane“ s kosmi zarjavelega železa, in s surovim krompirjem. Tržna policija je „težke“ gosi zaplenila, da izsledi vnetega „rejca“.

V kratkem utegne biti imenovanih 12 novih kardinalov, poroča iz Rima znani milanski tednik „Oggi“, ki razpolaga s poročili iz vatikanskih krogov. Med kandidati za kardinalski klobuk je tudi dunajski nadškof dr. König.

Na smrt na električnem stolu je bil obsojen 31-letni Angelo Lamarca, šofer taksijskega avtomobila v New Yorku, ki je v mesecu juliju tega leta ugrabil dojenčka Petra Weinbergerja in ga potem umoril, ker ni dobil zahtevane odškodnine in ga je začela zasledovati policija. Sodilo ga je porotno sodišče in nobeden izmed dvanajstih porotnikov mu ni hotel priznati kake olajševalne okoliščine. Obsojencu so se kolena zašibila, ko so mu prebrali obsodbo.

Po treh letih je izsledil svojo ročno uro Napolitanec Valentino iz Seno. Na bučni vesolietni v predmestju Piedigrotta mu jo je bil ukradel v gneči nek neznan žepar. Toda vročerkvni Valentino je sklenil, da ne odneha prej, dokler ne dobi nazaj svoje ure. Vsak dan se je vozil po mestnih tramvajih in spraševal slučajne sopotnike, koliko je ura. Ko je vprašani pogledal na svojo uro, je Valentino ostro opazoval kakšno uro ima. Po treh letih vprašanja je tako nekega dne le naletel na človeka, ki je imel na zapestju uro, katero je Valentino takoj spoznal. Med obema se je vnel prepir in mož z Valentinoovo uro je poskušal pobegniti. Ujela ga je policija in ugotovila, da je bil uro kupil od nekega znanega žeparja.

Kmečka moška mladina

ima to nedeljo, 16. 12. v Mohorjevi hiši v Celovcu enodneven tečaj „Naša zemlja“. Tečaj bomo začeli s skupno sv. mašo ob 9. uri dopoldne v Mohorjevi kapeli.

Politični teden

Po svetu . . .

Napetost pojema, a problemi ostajajo nerešeni.

Minuli teden je bil v znamenju pojema-joče napetosti na Bližnjem vzhodu ter nadaljnjem vretju na Madžarskem, toda kazno je, da za sedaj nobeno izmed teh dveh žarišč nemira ne bo prižgalo svetovnega požara.

Na Bližnjem Vzhodu

policijske čete Združenih narodov pod poveljstvom kanadskega gener. Burnsa zavzemajo počasi položaje umikajočih se anglo-francoskih čet v Port Saidu ter izraelskih čet na Sinajskem polotoku. V Port Saidu so anglo-francoske položaje prevzele norveške, danske in kolumbijske enote. Na Sinajski polotok pa so krenile jugoslovanske motorizirane enote in prevzele v svoje varstvo tudi področje pri Gazi. To je v zadnjih letih znano po vsem svetu zaradi številnih incidentov med Egipčani in Izraelci. Na tem področju se nahajajo tudi taborišča nad 200.000 arabskih beguncev iz Palestine. Področje, ki so ga prevzele jugoslovanske čete, je sedaj še posejano z minami in tako njihova naloga ne bo lahka, bodisi v političnem bodisi v vojaškem pogledu.

Izraelci so pri svojem bliskovitem pohodu sicer zajele ogromne količine orožja, vojaške opreme in streliva, vendar je bil njihov pohod na Sinaj zelo draga reč. Izpraznil je do dna državne blagajne. Zato je izraelska vlada morala razpisati notranje posojilo.

Tudi v Franciji in Veliki Britaniji so pristopili k zaključku računov. Francoski ministrski svet je napovedal izredne ukrepe za ureditev razrvanih državnih financ, a njegov britanski kolega Mc Millan je izjavil v spodnji zbornici, da se je v angleški državni banki zaloga dolarjev nevarno znižala. Zato je morala britanska vlada prositi Združene države in Kanado, da ji odpustijo plačilo letošnjih obresti na stare angleške dolgeve pri obeh državah.

Poživitev Balkanskega pakta.

„Koeksistenčna odjuga“ v minulem polletju je zelo razredčila vsebino „Balkanskega pakta“, ki družijo v obrambno skupnost Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo. Potem pa je spor zaradi Cipra tako skalil grško-turške odnose, da so nekateri že naredili križ nad to koalicijo.

Ko so dogodki na Madžarskem in Poljskem ter podtalno vretje v Romuniji in Bolgariji spravili v nevarnost ves vzhodnoevropski komunistični sestav satelitov Sovjetske zveze, je moskovska vlada poslala v Madžarsko, Romunijo in Bolgarijo svoje čete, da zavarujejo svojo „posest“, obenem pa pripisala Jugoslaviji krivdo za razkroj komunističnega bloka. Jugoslavlani so poleg časopisnih polemik z moskovsko „Pravdo“ odgovorili z ojačitvijo vojaških posadk na mejah. Tudi Grki se spričo neposredne bližine sovjetskih čet ne počutijo prav dobro. Za nameček pa je začelo sovjetsko časopisje gonjo proti Turčiji ter dobavljati velike količine vojnega materiala turški sosedu Siriji. Vse to je tri balkanske države pripravilo k temu, da so pozabile na svoja medsebojna nesoglasja. Grški ministrski predsednik Ka-

ramanlis je s svojim zunanjim ministrom Averoffom obiskal Beograd. Kot pravi skupno uradno poročilo o razgovorih, so leti bili prijateljski. Ciprsko vprašanje, ki loči oba južna zaveznika, Turčijo in Grčijo, bi naj bilo urejeno na temelju pravice, v mirnih in prijateljskih razgovorih med prizadetimi. V Balkanskem paktu pa je treba dati „polno vrednost sodelovanju treh partnerjev.“

Političnim opazovalcem je padlo v oči, da je pri grško-jugoslovanskih razgovorih igral zelo vidno vlogo prvi podpredsednik jugoslovanske vlade Kardelj, ki je bil pri Titovih razgovorih s Hruščevim na Brionih in na Krimu odsoten ter se niti ni prikazal javnosti, ko so Jugoslavijo obiskovale vladne delegacije iz Madžarske in Romunije.

Politični komentatorji menijo, da je s tem podano novo približanje Jugoslavije Zapadu, kajti dve članici balkanskega pakta, Grčija in Turčija sta obenem članici Atlantskega pakta. Preko teh bi v primeru napada z Vzhoda mogla tudi Jugoslavija biti deležna vojaške pomoči zapadnega vojaškega bloka. Tako je sovjetska politika grožnje znova pripravila Jugoslavijo, da je zanihala proti Zapadu.

. . . in pri nas v Avstriji

Še vedno begunci

Poplava beguncev iz Madžarske še noče ponehati. Kljub poostreni zaščitni meji vsako noč tisoči mož, žena in otrok prekažajo avstrijsko mejo. Sredi minulega tedna se je ta tok nekoliko unesel. Čez nekaj dni, ko se je veliki, krčeviti boj vsega naroda s tujimi četami in njihovimi sicer maloštevilnimi domačimi priganjači poostiril, so novi, povečani valovi beguncev pljusnili preko meje v Avstrijo. Ti so tudi znatno ohladili prvotno navdušenje in simpatije za Madžare. V glavnem zato, ker večji del bremena za njih vzdrževanje pade na Avstrijo. Spočetka so zapadnoevropske in nordijske države pokazale nekaj volje za sprejem vsaj dela beguncev in res jih je nekaj tisoč že odpotovalo. Zelo počasne so pa prekomorske države, predvsem Združene države in Kanada, ki so doslej prevzele le nekaj tisoč beguncev, kar je spričo skupnega števila nad 110 tisoč bolj simbolična kot resnična pomoč.

Zato mora avstrijsko gospodarstvo v celoti prispevati za sredstva za vzdrževanje beguncev. Kadar se gre za materialne žrtve, se pa pri večini ljudi preneha sočutje za bližnjega, pa naj bo ta še v tako hudi stiski.

Kljub ponovnim napadom sovjetskega in madžarskega časopisja, češ da se Avstrija ne drži obveznosti, ki ji jih nalaga nevtralnost, pa je pozornost dunajskih političnih krogov zadnje dni posvečena notranje-političnim vprašanjem.

Državni zbor te dni razpravlja

o proračunu za leto 1957

in parlamentarne debate so zelo mirne in stvarne. V glavnem zato, ker so bila vsa sporna vprašanja že urejena v dolgotrajnih pogajanjih med obema vladnima strankama in tudi zunanje-politični položaj navaja odgovorne vladne kroge k resnosti in stvarnosti. Tako se je koalicijsko ozračje precej

zjasnilo. Med drugim je bilo tudi rešeno vprašanje

izdaje „Ljudske delnice“,

ki bo po tolikem času in napovedovanju le zagledala beli dan, toda v mnogo skromnejši obliki, kot je bila napovedana pri volitvah. Po prvotnem načrtu Ljudske stranke (OeVP) bi naj država obdržala le 43% vseh delnic podržavljenih bank, 49% bi naj bilo dano v prodajo kot „ljudska akcija“, a nadaljnjih 8% delnic bi si pa naj na polovico, vsaka 4%, razdelili obe vladni stranki. Tako bi namreč bila dosežena številka 51% državne „udeležbe“ na delnicah podržavljenih bank, kot to zahteva avstrijski zakon.

Brez ozira na to, da države ni moč istovetiti s političnimi strankami, pa naj so še tako državotvorne, so socialisti tej razdelitvi oporekali predvsem iz strankarskega nezaupanja. Bali so se namreč, da bi mogla OeVP dobiti toliko pristašev med zasebnimi lastniki delnic, da bi se praktično polastila oblasti nad denarnimi zavodi.

Zato novi dogovor določa, da znaša delež države na delnicah 60%. Le 10 odst. polnopravnih delnic bo dano v prodajo, a nadaljnjih 30% odpade na „ljudske delnice“, ki bodo imele sicer pravico na dobiček, ne pa glasovalne pravice. To se pravi, nobene pravice ali možnosti soodločanja.

Iz izkupička, ki ga bo vrgla prodaja omenjenih delnic privatnikom, bo pa le delno krit primanjkljaj, ki ga bo povzročilo povzročanje plač državnim uradnikom. Manjkajoči del bodo pa dobili iz „nemškega premoženja“, kolikor ga je še ostalo po vseh sporazumih z Nemčijo in povračilih prvotnim lastnikom.

85. rojstni dan je obhajal nadškof dr. Adam Hefter, nekdanji krški škof, ki je leta 1937 iz zdravstvenih razlogov odstopil in bil povišan za titularnega nadškofa. Visoki cerkveni dostojanstvenik preživlja svoj življenjski večer v rodnem kraju na Bavarskem. Je pa še duševno čil in redno zasleduje dogajanje v cerkvenem in javnem življenju. Večkrat je v zadnjih letih tudi obiskal Koroško.

Madžarski begunci na Koroškem

Tudi obmejna dežela Koroška prispeva svoj delež pri nujenju pomoči madžarskim beguncem. Uradna „Kärntner Landeszeitung“ poroča naslednje: „Od 600 madžarskih beguncev, ki so dne 30. novembra prišli na Koroško, jih je 402 takoj prevzela okrajna skrbstvena zveza v Celovcu ter jih namestila v taboriščih po posameznih občinah. Tako jih je 80 šlo v Borovlje, 55 v Bistrico v Rožu, 52 na Otok (Maiernigg), 150 v Poreču (Parkhaus) in 35 na Himmelberg (Gostilna Taferner), nadaljnjih 30 pa jih je našlo streho v že obstoječih taboriščih v Sekiri. Kot je izjavil okrajni glavar dr. Marko, so se občine zelo potrudile, da oskrbijo streho za begunce in zato zaslužijo pohvalo. Posebno pa je treba pohvaliti občino Poreče, ki je na predlog svoje-ge nedavno odstopivšega župana Praschniga iz lastnega proračuna namenila za begunce znesek 100.000 šil. V Bistrici v Rožu si je posebne zasluge pridobila tovarna akumulatorjev Jungfer, ki je poskrbela vse potrebno za nastanitev beguncev, in sicer postelje, odeje, slamnjače, rjuhe in kurjavo. Preostalih 208 beguncev zadnjega transporta pa je bilo napotenih naprej v Beljak, kjer so bili razdeljeni na taborišča v Šmartinu in Špitalu.“

Josipa Murna Aleksandrova. V Trstu je Riko Lavin — Rado Lenček uredil Slovensko marijansko liko in ji napisal izčrpen uvod.

b) PRIPOVEDNIŠTVO

Bolj razgibano sliko nudi pripovedništvo, čeprav bi težko rekli o katerem delu, da dosega predvino višino, do katere so se povzpeli Cankar, Finžgar, Pregelj, Tavčar ali Prežihov Voranc. V letu 1954 smo dobili tri nove romane.

Ivan Potrč: Na kmetih. Roman je napisan v obliki izpovedi kmečkega fanta Hedla, ki je bil zaradi uboja zaprt. Pripoveduje o svojem ljubavnem razmerju do neke kmetice, ki ima bolnega moža. Ko se fant naveliča matere, s katero ima otroka, se oklene njene hčere. Tudi s to ima otroka. Končno mater zadavi. Roman se godi nekje na štajerskem v povojnih letih. Napisan je grobo naturalistično in dostikrat prav neokusno, kar je pisatelju očitala tudi ljubljanska kritika. Pisatelj Potrč ne pozna nobene meje in prikazuje najnižje človeške zablode na tak način, kakršnega doslej še nismo poznali v slovenski knjigi.

Alojz Rebula: Devinski šolar. Drugi lanski roman je napisal mladi tržaški pisatelj Rebula in je izhajal najprej v Literarnih vajah. Posegel je v pozni srednji vek in opisal bridko usodo slovenske tlačanke in njenega nezakonskega sina. Oba propadeta, ker ju je življenje vrglo iz tira in ju zana-

SLOVENC

doma in po svetu

LINHARTOVE SLOVESNOSTI V LJUBLJANI

Minuli četrtek je najvišja slovenska kulturna ustanova, Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani slovesno proslavila 200-letnico rojstva prvega slovenskega dramatika Antona Tomaža Linhart. Pri prireditvi proslave je sodelovalo tudi Zgodovinsko društvo za Slovenijo. V dvorani je bilo opaziti med drugimi tudi številne univerzitetne profesorje, pisatelje in druge javne ter kulturne delavce. Glavni govor na proslavi je imel v Ljubljani živeči koroški rojak dr. Fran Zwitter, znani zgodovinar in profesor slovenske univerze. Orisal je lik Antona Tomaža Linharta, ki je v zgodnji dobi slovenskega narodnega in kulturnega preporoda zaoral ledino na polju slovenske dramatike ter znatno prispeval tudi k razvoju zgodovinske vede med Slovenci.

Istočasno pa se je začel v Ljubljani „Linhartov teden“. V Narodnem gledališču bodo uprizorili Linhartovo veseloigro „Ta veseli dan ali Matiček se ženi“, ter vrsto iger drugih avtorjev, ki so po vsebini in okolju sorodne Linhartovi dobi in njenemu duhu.

Odlični kulturni delavci kot dr. F. Koblar, dr. Bratko Kreft in Alfonz Gspan pa bodo v predavanjih obdelali Linharta in njegovo dobo. Slovensko gledališče je ob tej priložnosti izdalo slavnostni Linhartov album, a na prireditve so bili povabljeni odlični predstavniki velikih tujih gledališč iz Prage, Bukarešte, Brna, Varšave, Milana in Dunaja.

SLOVENSKA IGRA V TRSTU

Minuli teden je „Slovenski oder“, ki že več let združuje družino amaterskih igralcev in igral v Trstu, v veliki dvorani „Avditorija“, v poslopju nekdanjega pokrajinskega tajništva italijanske fašistične stranke, ki je najbolj preganjala Slovence za časa Mussolinija, priredil izvirno slovensko igro mladega pisatelja Prepeluha „Večer brez vrtnic“.

Režiser prof. Jože Peterlin, ki z večšo roko vodi to igralsko družino, je igro skrbno pripravil in vsi igralci so svoje vloge izbornorešili. To je v Trstu potrebno, kajti tamojšnje slovensko občinstvo je zelo zahtevno. Tam namreč deluje izvrstni ansambl „Slovenskega narodnega gledališča“, ki ga sestavljajo poklicni igralci. Povrh tega pa naši ljudje radi obiskujejo prireditve italijanskih poklicnih igralskih skupin, ki se ustavljajo v Trstu.

Je ta prireditev prva predstava po dolgem premoru, kajti nekaj časa omenjena dvorana ni bila na razpolago za tovrstne prireditve. Razveseljivo pa je dejstvo, da je „Slovenski oder“ začel novo obdobje svoje dela z izvirno slovensko igro.

SODNIK JOSIP OBLAK JE UMRL

V drugi polovici novembra je v starosti 69 let umrl g. Josip Oblak, sodnik apelacijskega višjega deželnega sodišča v Trstu. Pokojnik je bil po rodu iz Cerknega na Goriškem. Gimnazijo je dovršil v Kranju, pravne študije pa na Dunaju. Dalj časa je služboval kot sodnik v Kopru, pozneje v Trstu, kjer je napredoval do sodnika pri višjem deželnem sodišču. Pokojnik je bil zaveden Slovenec, po značaju pa blaga duša.

movalo. Pisatelj je spretno povezal tri slovenske mejske pokrajine, Primorsko, Goriško in Koroško. Delo se odlikuje po lepih opisih tedanjega življenja in navad.

Miško Kranjec: Izgubljena vera. Roman se godi v sodobni Ljubljani. V ospredju je krog izobražencev, ki jih mučijo različna politična in ideološka vprašanja in ki se — nekateri med njimi — ne znajdejo ob zapletenem političnem položaju, kakršen je nastal v Sloveniji in Jugoslaviji po letu 1948, ko je prišlo do preloma z Moskvo. Delo je torej politično kakor večinoma vse Kranjevo povojno pisanje in umetniško šibko.

Miško Kranjec je izdal tudi knjigo Nekoč bo lepše. Obsega dve noveli iz sodobnega življenja. V obeh se pisatelj nekolikokrat sprašuje o tem, ali je dovolj, da je človek pošten, ali pa o njegovih poteh ne odločajo večkrat slučajnosti in človeške strasti. Krivdo vrača na družbo.

Spet se je oglasil Fran Sal. Finžgar z novo povestjo Gostač Matevž. Povest je izšla pri Mohorjevi družbi v Celju in dokazuje, da Finžgar kljub starosti še ni odložil peresa. Do zdaj je v zadnjih treh letih izdal že tri nove knjige. Povest je ljudska.

Franče Bevk, ki je še vedno eden najplodovitejših slovenskih pisateljev, je izdal pri Prešernovi družbi v Ljubljani ljudsko povest Tuja kri. (Dalje prihodnjič)

KULTURNI OBZORNIK

MARTIN JEVIKAR:

Slovenska knjiga doma in po svetu

(Nadaljevanje)

Kriza slovenske knjige, ki traja že nekaj let, tudi v letu 1954 ni prenehala. Sicer navajajo založbe razmeroma visoke številke svojih knjižnih izdaj, a če pregledamo seznam, ugotovimo takoj, da je izvirnih razmeroma malo. Po posameznih vrstah je bila literarna žetev v letu 1954 naslednja:

a) PESNIŠTVO

Pesništvo je bilo zelo šibko zastopano. Po dolgem odlašanju je končno izšel izbor poezije Alojza Gradnika z naslovom Harfa v vetru. Knjiga je zanimiva ne samo zaradi tega, ker vsebuje izbor vsega Gradnikovega dela, ampak tudi zaradi tega, ker prinaša nekaj novih Gradnikovih pesmi. Harfa v vetru je razdeljena v šest ciklov, ki so razporejeni tako, da prikazujejo pesnikovo organsko rast in njegovo umetniško podobo. Vse pesmi je Gradnik na novo pregledal in popravil in jim dal dokončno obliko. Knjigo je uredil Filip Kalan in ji napisal krajši esej o pesniku in njegovem delu. Harfa v vetru spada med najboljše slovenske povojne knjige, saj je Alojz Gradnik naš največji sedanji pesnik.

Vinko Beličič: Pot iz doline. Zbirka

je izšla v Trstu pri založbi Tabor. Tudi pesmi so nastale v Trstu. V njih je neka trpka nota, kajti pesnika še vedno muči domotožje po domači Beli Krajini. Razmišlja o sebi, o svojem boju med dvojno človeško naravo in o neurejenem času, v katerem živi. Vse misli in čustva pa povezuje z naravo, ki je povsod prisotna. Knjiga je topla in prikopna.

Jeremija Kalin: Mariji. Knjiga je izšla v Buenos Airesu v Argentini. Pesnik dr. Tine Debeljak je je posvetil Materi božji ob Njenem prvem svetem letu. Razdeljena je v tri oddelke. V prvem — Marija — je devet pesmi o glavnih dogodkih iz Marijinega življenja. Tudi v drugem — Prošnje pesmi in hvalnice — imamo devet pesmi s prošnjo in zahvalo Mariji. V tretjem delu so Romarske pesmi: šest pesnikovih romanj v letih brezdomstva k Mariji pri Gospe Sveti, na Sv. Višarje, v Loreto, na Brezje, v Pompeje in v Lujan. Povsod prosi pesnik Marijo za svojo družino, za slovenski narod in za domovino. Zbirka je izklesana, zrela, včasih nekoliko preveč razumna.

To so tri izvirne pesniške zbirke. Če pomislimo, da sta dve izšli izven Slovenije in da Gradnikova ni povsem nova, moramo ugotoviti, da so se slovenski pesniki leta 1954 šibko postavili. Nekaj knjig pesmi je izšlo lani in ponatisu. Primorska založba v Kopru je izdala Zlati čoln Srečka Kosoveca. Knjigo je uredil in ji uvod napisal Anton Ocvirk. V Ljubljani so izšle Kajuhove pesmi in prva knjiga zbranega dela

Savražnikom slovenščine v album

Pred kratkim je graški dnevnik „Tagespost“ prinašal v vrsti nadaljevanj spomine F. F. G. Kleinwaechterja, nekdanjega visokega funkcionarja Prezidiálne pisarne pri finančnem ministru na Dunaju. Spomini se nanašajo na zadnja leta nekdanje dvojne monarhije, to je na čas, ko so se sporedno z vojnimi dogodki tudi nacionalna nasprotstva med številnimi narodi Avstro-ogrske zaostila in kazala pot v bližnji razpad obširne države. V spominih se prepletavajo politični dogodki z osebnimi zgodbami, vojne tegobe, z nacionalnimi vprašanji, lakota s humorjem.

Ko je že sredi leta 1918 postajala lakota že naravnost neznosna za Dunajčane, je Kleinwaechter vzel dopust in se z bratom odpeljal na Češko. Ta je tam služboval in zato imel tudi znanec med kmeti. Na deželi je takrat bilo še vsega dovolj in kmet, ki je bil bratov znanec, je dunajskega funkcionarja povabil na južino.

„Pri južini je sedla k mizi tudi kmetova žena in hčerka, slednja prava lepota. Moj brat me je opravičil, da jaz ne znam češko, da pa govorim poljsko. Pač pa razumem dovolj češčine, da morem slediti pogovoru.

Čeprav smo vsi krepko posegali, se ni opazilo, da bi kup dobrot na mizi postajal manjši. Potem ko je bila utešena prva lakota, smo začeli govoriti o tem in onem. Izkazalo se je, da je hčerka dokaj izobraženo dekle. Celo francosko je znala. Ko sem se temu čudil, je prinesla album s številnimi razglednicami iz Francije, pred vsem iz Pariza, in pripovedovala, da je bila pred vojno dalj časa v nekem internatu v Franciji. Kot je znano, so že pred (prvo, op. ur.) vojno obstajali ozki stiki med Čehi in Francozi. Predvsem so pospeševali kulturne stike.

Popoldne sem se toliko spoprijatelžil s hčerko, da mi je oprostila, da sem med pogovorom vtaknil vmes tu pa tam tudi kako nemško besedo. Tako so se pogovarjali v neki jezikovni mešanici iz češčine, poljščine, francoščine in nemščine prav do večera. Izkazalo se je, da je ob dobro obloženi mizi in v družbi čednega dekleta moč premostiti tudi velika jezikovna in politična nasprotja. Nato sem naložil na voz zajeten tovor pšenične moke, jajc in masla. Odpeljala sva se zadovoljna ob najboljših željah in blagoslovih naših gostiteljev.

Na povratku sem se za en dan ustavil tudi v Pragi. Odkar je bila izbruhnila vojna, nisem več bil v tem mestu. Na zunaj je bilo nespremenjeno. Toda nad mestom je ležalo neko svojevrstno vzdušje, ki ga ni bilo moč razložiti, ampak, če je človek imel čut za to, ga je le mogel zaznati. Vse je bilo popolnoma mirno, toda očitno je čakalo na trenutek, ko bo zmaga antante (Anglije, Francije in Amerike) postala resničnost. Prebivalstvo je tudi odkrito ubogalo neka gotova navodila. Namreč, da naj bodo popolnoma pri miru, da naj ne dajejo oblastem nobenega povoda za posege in da naj čakajo na gotovo zmago njihove stvari. Pravilnost moje domneve so potrdili tudi prijatelji, s katerimi sem tam govoril. Po vojni se je pokazalo, da so moje slutnje bile pravilne in na Češkoslovaškem so bili ponosni na svoje modro ravnanje.

Ko sem prišel domov, so me sprejeli kot svetega Miklavža. Moja žena je bila vsa navdušena nad krasno moko. In v prihodnjih dneh je tudi v mojem stanovanju dišalo

prav tako prijetno kot v hišnikovem (ta je imel sorodnike na Češkem, op. ur.).

Ko sem zopet prišel v pisarno, me je Freiherr von Wimmer (tedanji finančni minister) vprašal, kako sem se imel na Češkem. Povedal sem mu, kako dobro se mi je godilo. Nato sem mu poročal tudi o razpoloženju, posebno v Pragi. Minister je odvrnil: „Ah, vi vidite strahove pri belem dnevu. Sa-

Dramatična ozadja sueškega „podviga“

Angleško-francoski podvig v Egiptu, čigar končni namen je bila ponovna zasedba Sueškega prekopa in strmoglavljenje polkovnika Nasserja, „novodobnega faraona“, ki vlada v Egiptu, je končala z umikom iz napol zasedenega Port Saida, umik, ki je enakovreden porazu. Zaradi zapore Sueškega prekopa, kjer 40 potopljenih ladij onemogoča promet, so izpadle dobave petroleja iz Srednjega vzhoda in Velika Britanija z Evropo vred je zašla v nevarno krizo tekočih goriv. Ameriška vlada pa ni hotela poslati niti ene tone petroleja, dokler nista francoska in angleška vlada dali jasno obvezo, da bosta takoj in brez slehernih pogojev umaknili svoje čete iz Egipta.

Javnosti so znane le glavne faze angleško-francosko-izraelskega podviga, ki pa v svojem dramatičnem poteku skriva še mnogo temnih, nepojasnjenih točk, o katerih se bodo verjetno zgodovinarji prepirali še dolgo časa potem, ko se bodo razburkane vode sueškega prekopa zopet pomirile. Predvsem poznavalci položaja dvomijo v trditve, da bi bila zgolj grožnja sovjetskega posega s pomočjo prostovoljcev pripravila obe zavezniški vladi do ustavitve operacij. V tem času je namreč Sovjetska zveza imela dovolj težkih skrbi na Madžarskem, Poljskem in drugod po Vzhodni Evropi. Egipt in ves Srednji vzhod je že nad sto let vplivno območje zapadnih sil in leži predaleč v stran od Sovjetske zveze, da bi mogla Egipt učinkovito podpreti.

Odgovor na mnoga nepojasnjena vprašanja v zvezi s „sueškim pohodom“ leži drugje. Namreč v Veliki Britaniji sami, pa še bolj v Ameriki. Nekatera teh ozadij je pred nekaj dnevi odkril Randolph Churchill, sin bivšega ministrskega predsednika Sira Winstonona.

Mnogi ministri angleške vlade so bili zelo nasprotni temu podvigu in tisti, ki bi ga moral izvršiti, vojni minister Monckton je zaradi tega odstopil nekaj tednov pred začetkom operacij. Tudi drugi nasprotni mi-

mo zaradi tega, ker je en češki polk prebegnil k sovražniku, še ni moč sklepati na razpoloženje celotnega ljudstva.“ Odgovoril sem mu, da na tisti češki polk sploh nisem mislil in da sem popolnoma samostojno prišel do svojih zaključkov. Toda ni ga bilo moč prepričati in ker sem videl, da mi ne verjame, nisem nadaljeval pogovora o tem. Freiherr von Wimmer je bil tudi eden izmed tistih visokih državnih uradnikov, ki so vsi svojo službeno dobo prebili na Dunaju in so v Avstriji poznali samo alpske dežele, pa še te samo iz potovanj na dopuste. Njim so bile ostale dežele, posebno slovanske, popolnoma tuje. Niso jih niti mogli spoznati, ker pač niso znali njihovega jezika.

Slovanske duševnosti ni moč razumeti, če ne znaš vsaj enega slovanskega jezika. Če pa znaš enega, se ti preko njega vsaj približno odpre tudi duša ostalih Slovanov, kajti slovanska ljudstva imajo med seboj mnogo več skupnega kot germanska.“

nistri so zadevo ovirali, kolikor so mogli. Tako je bilo izgubljenih več dragocenih dni v pripravah in razgovorih.

Potem, ko so se vojaške operacije vendarle začele in uspešno napredovale, je nenkrat prišlo povelje, da je treba ustaviti sovražnosti. Bilo je to v času, ko so se angleške in francoske čete že usidrale v Port Saidu in bi mogle v enem samem dnevu operacij zasesti ves Sueški prekop prav do Ismailije.

Neverjetno bi bilo, da so Angleži in Francozi ustavili operacije samo iz strahu pred sovjetsko intervencijo.

Bolj verjetna je domneva, da so Angleži in Francozi morali nenadoma prekiniti vojaške operacije v Egiptu zaradi strahu pred svojim najboljšim zaveznikom — Ameriko. Neka ameriška novinarka je razširila vest, da je ameriški predsednik Eisenhower 4. novembra telefoniral Edenu ter mu zagrozil z uporabo ameriške vojaške sile, ako Angleži takoj ne odnehajo. Novica je bila pozneje uradno zanikana. Toda čez nekaj dni je bila potrjena na drug način. V angleškem Gornjem domu (lordski zbornici) je lord Killearn vprašal vlado, ali je res, da se je angleško vojno ladjevje na poti proti Egiptu srečalo z edinicami ameriške vojne mornarice in da sta oba admirala, angleški in ameriški, „izmenjala signale“. Zahteval je objavo tega „pogovora“ obeh admiralov. V imenu vlade je prvi lord admiralitete (mornariški minister) potrdil srečanje obeh ladjevij v bližini Egipta. Zatrdil je, da so signali bili „prijateljski“, odklonil pa je njih objavo, ker bi ta baje bilo proti ustaljenim običajem mornarice.

Toda vprašujoči lord s tem odgovorom ni bil zadovoljen. Vprašal je še ministra, ali je res, da so se pri srečanju obeh ladjevij ameriške edince nekam čudno obnašale, kot bi hotele ustaviti Angleže. Z letalonosilk so vzletela lovka in bombna letala, ki so se nevarno približala angleškim. Minister je to potrdil, obenem pa zanikal, da bi ame-

riška letala imela sovražne namene.

Po ameriških izjavah se je ameriška mornarica podala v bližino Egipta, da zaščiti svoje državljane na Bližnjem Vzhodu. Tudi ta razlaga ne zveni prav nič prepričevalno, kajti angleške in francoske ladje pač niso nameravale ameriškim državljanom skriviti niti lasu.

Pri vseh nepojasnjenih vprašanjih pa je eno gotovo: Srd Eisenhowerja proti Edenu zaradi sueškega podviga ni imel meja. Predvsem zato, ker so Angleži (in z njimi tudi Francozi) svojega glavnega zaveznika grdo presenetili. Eisenhower je o napadu na Egipt izvedel iz časopisov. Telefonski pogovor po začetku vojnih operacij med obema državnikoma je bil menda zelo oster.

Sueški podvig se je vprav zaradi ameriškega nasprotovanja končal za Angleže in Francoze s popolnim neuspehom. Omajal Edenovo zdravje, še bolj pa finance obeh držav, do temeljev je tudi pretresel atlantsko zavezništvo, ki ga poskušajo sedaj s trdom znova utrditi. Celo Nasser sedi danes trdneje v sedlu kot kdaj prej. Ta podvig ni omogočil povratka Angležev ob bregove Sueškega prekopa, malo pa je manjkalo, da ni omogočil ugneditev sovjetske vojaške postojanke v Egiptu, srcu Bližnjega vzhoda. Prav to, kar je angleška politika v zadnjih desetletjih vedno z uspehom preprečila.

Golobi pismošče morajo v pokoj

V zadnjih desetletjih so se večkrat pojavili pomisleki proti uporabi strojev, ki izpodrivajo človeka pri delu. Ponekod so ob pričetku tega stoletja delavci celo razbili stroje, da izločijo nevarnega „konkurenta“. Toda zmagovalna pot strojev je šla naprej. Izkazalo se je celo, da stroji ustvarjajo nove delovne možnosti za ljudi. Pač pa so postale tržne strojev — živali, ki so v preteklosti izkazovale človeku dragocene usluge.

Minuli teden je ameriško vojno ministrstvo objavilo vest, da bo ukinilo uporabo mul v vojaških edinicah. Nadomestili jih bodo helikopterji (Hubschrauber).

Podobna usoda je ta teden zadela tudi golob-pismošče. 1000 golobov bodo razprodali najboljšim ponudnikom. Le 18 golobom, vojnih veteranov, ki so si pridobili posebne zasluge in visoka odlikovanja, bo prihranjena sramota javne prodaje. Vojno ministrstvo upa, da bo te permate junake spravilo pod streho po različnih živalskih vrstovih in drugih podobnih ustanovah širom Amerike.

Kot je napredek v letalstvu izpodrinil mule, je napredek elektronskih aparatov pritisnil k tlom golobe pismošče, pravijo vojaški krogi. Priznavajo pa tudi, da je štednja vplivala na ta odlok. Letno bodo prihranili 38.000 dolarjev.

Odlok o ukinitvi rabe mul in golobov v vojski je vzbudil otožne spomine na velike usluge, ki so jo te živali v minulih vojnih izvršile vojakom ter pikre komentarje na račun razlogov ukinitve. Ameriška vojska je uporabljala poštno golobe od vojn proti Indijancem (1878) pa do korejskega spopada leta 1954. Najslavnejši še živeči junak je golob Joe. Med minulo vojno je prenesel povelje, da naj ne bombardirajo nekega mesta v Italiji. To mesto so bile namreč pred predvidenim časom zasedle angleške čete. Joe je s pravočasnim prenosom povelja preprečil bombardiranje angleških čet po ameriških letalih. Zato je dobil visoko angleško odlikovanje.

FRAN ERJAVEC, PARIZ:

KOROŠKI SLOVENC

II. DEL

Tako je že on odgovoril tistim ábotnim nemškim in „ponemčenim“ uradnikom po Koroškem, ki so še sto let za njim neumno trdili, da koroški slovenski kmet sploh ne razume pravilne slovenščine in da naj bi se zato uporabljala zanj v neobhodni potrebi kaka spakledrana mešanica ali kvečjemu koroško narečje.

Ni pa Gutsman izpričal le svoje slovenske in slovanske zavesti, temveč izrečno tudi jugoslovansko. Namesto danes veljavnega „e“ je n. pr. on uporabljal koroški „ie“ in je utemeljeval to rabo s tem, da uporabljajo to obliko tudi Srbohrvatje („Ilirci“) ter je pisal on n. pr. „besieda“, kakor pišejo tudi „Ilirci“ „besjeda“ namesto naše današnje oblike „beseda“.

Pohlin je z znamenitim uvodom k svoji slovnici sprožil na Kranjskem naš slovenski narodni preporod, a ob tej iskri iz našega slovenskega osrčja se je potem prva, mnogo pred štajerci in Primorci, užgala ravno z Gutsmanom tudi Koroška. Slovencemu narodnemu preporodu na Kranjskem je zato nemudoma in neposredno sledil tudi preporod koroškega slovenstva in Koroška je dala ravno z Gutsmanom našemu občenarodnemu preporodu takoj tudi svoj krepak prispevek.

XXIII.

PORAJANJE KOROŠKEGA LJUDSKEGA ŠOLSTVA

Ena posebno važnih značilnosti prosvetljenstva je bila ta, da je polagalo veliko pažnjo na ljudsko izobra-

zbo. To sta vneto podpirala tudi Marija Terezija in njen sin, zlasti še zato, ker sta bila prepričana, da bo dvig ljudske prosvete močno vplival na dvig gospodarske proizvodnje in s tem seveda tudi na davčno moč države, ki je bila tedaj še v vseh pogledih daleč zaostala za drugimi zapadnimi kulturnimi državami. Že Marija Terezija je bistroumno spoznala, da je k moči, ki jo je bila že vsa leta njene vlade kazala Prusija, v nemajhni meri prispevalo zlasti njeno visoko razvito šolstvo, zato je bilo le naravno, da je poleg vseh drugih številnih obrazilov že zgodaj svojo pozornost tudi na reformo šolstva. Racionalizem in prosvetljenstvo sta si obetala od šole vse, a neposredno pereče je postalo to vprašanje še ob razpustu jezuitskega reda.

Šolstvo ni napravilo v vsem prejšnjem poldrugem stoletju prav nobenega koraka dalje. Kakor smo slišali že spredaj, so ustvarili jezuiti v prvi polovici XVII. stol. po vsej Avstriji in tudi v slovenskih deželah za tedanje čase odlično srednje in višje šolstvo. Čeprav so delovali na njihovih šolah v vseh časih znameniti učenjaki, je pa ves njihov vzgojni in učni ustroj ostal ves ta čas skoro nespremenjen, dočim sta se znanost in vzgojeslovje zlasti od začetka XVIII. stol. dalje naglo razvijala. Tako je jezuitsko šolstvo v dobi Marije Terezije že močno okorelo in zaostalo za novodobnimi potrebami. To je vzbujalo vedno večjo nevoljo vseh prosvetljenih duhov in, ker so se jezuiti trdovratno branili sodobnih reform svojega šolstva, se je nujno povod pojavljala težnja, da prevzame država tudi šolstvo v svoje roke.

Hitro po nasledstveni vojni so precéj reformirali najprej vseučilišča in do neke mere že tudi srednje šolstvo, dočim so uvedli glede ljudskih šol le prve poizvedbe o

njih tedanjem stanju, toda kakše nadaljnje korake je potem še za več let preprečila sedemletna vojna.

Glede na to je bilo torej vse avstrijsko ljudsko šolstvo še ob koncu sedemletne vojne v skrajno zanemarjenem stanju. Šole so obstajale le po mestih in po večjih trgih, a po kmetih je le tu in tam kak duhovnik pripravil kakega posebno nadarjenega dečka za latinske šole v glavnih mestih. Mestne ljudske šole so v večji ali manjši meri vzdrževala mesta sama, ostalo so pa pripevali učenci s šolninami. Večkrat so bile take mestne ljudske šole povezane s tamšnjimi cerkvami in je učitelj opravljal tudi cerkveniško službo. Njih kakovost je seveda skrajno zaostala. Nudile niso drugega kot pouk v verouku, branju in pisanju in le časih še nekaj latinščine, ako jo je učitelj sam kaj znal, dočim n. pr. niti računstva tedaj še sploh niso poučevali.

Za slovenske podeželske otroke je na vsem slovenskem delu Koroške prihajala neposredno v poštev le trška šola v Železni Kapli, ki je bila verjetno ustanovljena že v XV. stol., neka šola v Pliberku in morda še nekoliko šol v Labotu ter v Velikovicu. Obstajale so dalje ob začetku druge polovice XVIII. stol. še mestne šole v Celovcu in v Beljaku, ki so jih pa obiskovali predvsem sinovi nemškega meščanstva, dočim sta nekdanji kapiteljski šoli na Otoku in v Dobrli vesi že davno poprej ugasnili, a šentpavelska in vetrinjska sta menda služili predvsem lastnim potrebam samostana. Ako omenim še Cadellijevo beneficiat-sko šolo v Dobrli vesi, o kateri sem govoril že spredaj, a ki je služila le za pol ducata posebno nadarjenih dečkov, bi bilo to vse.

(Se nadaljuje)

DR. ANTON SAMONIG

iz št. Jakoba v Rožu je dne 14. decembra 1956 promoviral na veterinarski visoki šoli na Dunaju za doktorja veterinarstva. Mlademu živilodravniku čestitamo in mu želimo mnogo uspeha v poklicu!

VOGRČE

Novo hišo so pozidali pri pd. Olipu. Tudi ogródje gospodarskega poslopja v župnišču je bilo docela prenovljeno. V kratkem času sta nas obiskali dve tverdki iz Dunaja in sta razkazovali moderne stroje za pranje in slično. Ti stroji imajo to slabo lastnost, da so za naše razmere predragi in se pri nas ne dajo uspešno uporabiti. Splačajo se le tam, kjer imajo velike obrate.

Tudi smrtna kosa nam ni prizanesla. Dne 3. novembra smo pokopali 5-letnega Franca Kerbič, edinega sina pri p. d. Voglu. Več mesecev se je zdravil v bolnici po nesrečnem padcu s konjskega voza. Pogreb je bil zelo lep. Le težko so se domači in sorodniki ločili od malega ljubljence. Obrede je opravil domači duhovnik ob asistenci preč. g. Piceja iz Smihela. Oba sta se v ganljivih besedah poslovila od rajnega in tolažila hudo prizadete starše, ki so v kratkem času zgubili že drugega otroka. Gotovo bo Franci prosil za svoje drage pri Bogu; to naj tolaži starše, ki jim tem potom izrekamo še enkrat naše sočutje in iskreno sožalje.

GALICIJA

V nedeljo, dne 25. novembra se je poročil mladi Petrej, Franci Urank, z Marijo Pirovc, pd. Pirovčovo v Goričah. Poročne obrede je opravil domači župnik Tevžej Nagele v Žitari vasi, gostija pa je bila pri Foltu v Goričah. S tem korakom je postala Petrejeva kmetija zopet samostojna. Petrejevo

Pri nas na Koroškem

pljučnico in se mu zopet utrjuje zdravje. Želimo, da mu Bog izpolni željo: doživeti sto let!

Jubilantom ob zlati poroki želimo še mnogo dni brez skrbi!

ZILJSKA BISTRICA

Dne 23. novembra zvečer smo bistriški farani zbrani v Zahomcu pri Hrepčevi hiši sprejeli slovesno kip Fatimske Matere božje. Farni zvonovi so oznanjali ne samo domači fari, ampak vsej Ziljski dolini s svojim ubranim zvonjenjem, da se začnajo na Bistrici misijonski dnevi, ko prihaja v faro ve-

DOLE

Članek s poročilom o smrti in pogrebu g. Urbana Heber, pd. Šustarča v Dolah, dopolnjujemo naknadno še s tem, da je bil pokojni skozi 30 let prvi in vselej najbolj skrbni ter požrtvovalni cerkveni ključar in po letu 1938 svetnik farne cerkve sv. Marjete v Skočdolcu. Ni bilo seje farnega sveta, katere bi se rajni ne bil udeležil. Marsikateri primeren nasvet se je rodil v njegovem blagem in vsled izseljenstva toliko preizkušenem srcu. S tem je dajal Cerkev, kar je cerkvenega. Poleg tega pa je bil skoraj 40 let občinski odbornik in svetovalec, da, v

NAROČITE „VERO IN DOM“!

S prvo številko novega letnika bo začel izhajati v tem kulturnem mesečniku izvirni roman Valentina Polanška. V njem vas bo koroški pisatelj povedel v kraljestvo Obirja.

Poleg tega romana boste našli v glasilu še mnogo domačega čtiva: črtice, narodopisno blago izpod peresa prof. dr. Pavla Zablatnika, pregled o prosvetnem delovanju na Koroškem, Goriškem in Tržaškem, paberkice iz svetovnega kulturnega ustvarjanja, razne nasvete za naše gospodinjice ter še mnogo drugih zanimivih prispevkov.

V vsako družino „VERO IN DOM“!

lika Misijonarka, ki opominja svet k pokori in molitvi za mir.

Marijo smo pozdravili z Marijino pesmijo, nato pa se je razvila po „Veliki ridi“ dolga procesija z gorečimi svečami. Na Bistrici so bila vsa okna razsvetljena, ko je šla procesija skozi vas proti farni cerkvi. Tako lepe in tako številne procesije še nismo videli v Ziljski dolini, saj so prihiteli poleg domačih vernikov še iz sosednjih vasi k sprejemu.

Ko je dospela procesija v farno cerkev, je bila cerkev do kraja napolnjena. Najprej je Marijo pozdravil domači g. župnik, nato je bila prva misijonska pridiga. V soto bo in

dobi slovenske uprave občine Vernberg pred in med prvo svetovno vojno ga je nameravala tedanja slovenska večina občinskega sveta izvoliti tudi za župana, katere časti in osebne obremenitve pa radi svoje skromnosti ni hotel sprejeti, in je tedanji občinski odbor izvolil g. Matijo Vospornika, odličnega rodoljuba, za župana imenovane občine. Zdaj je ta s svojim enako rodoljubnim bratom Janezom Vospornikom, nekdanjim veleposestnikom v Podravljah in predsednikom Zadrúžne zveze slov. hranilnic in posojilnic na Koroškem, tudi že nekaj let med pokojniki. Sveti naj vsem trem večna luč! — Rajni Šustarč pa ni bil samo po prizadevanju lokalnih krogov v občini (celo že kot starček) leta 1943 za tri leta z medtem tudi že umrlo svojo drugo ženo izseljen, temveč tudi izdeželjen, tako da v tej dobi ni smel v svojo ožjo domovino Koroško, vsled česar je po oblastni ukinitvi izseljenkega bivanja na Bavarskem (1944) namesto v domačiji stanoval do konca vojne pri svojih sorodnikih v Smihelu na Štajerskem. Tedanja oblast na Bavarskem mu je to preselitev priznala le vsled njegovega vsestranskega poštenja in njegove visoke starosti. Kakor je sam sodil: „Bila je modrejša kakor tudeželsko činiteljstvo“. — Hanihal je rekel svojim vojakom: „Le naprej,

KRISCHKE & CO.

KLagenfurt-Celovec

Brokat-kovtri (190 cm dolgi) šil. 259'—

Zglavniki s 1 in pol kg polnjeni šil. 49'80

Tuhenti s 3 kg racinega perja polnjeni šil. 299'50

Perje za blazine, kg šil. 18'90

nedeljo pa so bili poleg misijonskih govorov posebni stanovski govori, ki sta jih imela oba misijonarja. V nedeljo je bila bistriška farna cerkev res romarska cerkev, celi dan se je molilo in prepevalo pred Fatimsko Marijo. Petkrat pa je bila napolnjena cerkev pri posebnih misijonskih in stanovskih govorih. Udeležba pri sv. zakramentih je bila polnoštevna.

V ponedeljek pa je bil dan vednega čiščenja, res lepa priprava na ta farni priznak molitve. Ves dopoldan pri sv. mašah je bila cerkev polna. Zvečer pa so verniki zopet napolnili farno cerkev. Večerno sv. mašo je imel preč. g. Čebulj, nato je bila sklepna poslovilna pridiga, po pridigi pa zahvalna pesem in blagoslov, nato pa slovo Fatimske Marije. Sklepna procesija je naredila vsem, ki so se udeležili, nepozaben vtis doživete vere. To je bil letos že drugi skupni praznik, pri katerem je sodelovala vsa fara. Prvi je bil meseca avgusta, ko je pri nas imel misijonski dan indijski novomašnik s svojo primicijo, sedaj pa Marijino romanje. Hvala leži smo vsi farani našemu dobremu gospodu župniku za ti dve slovesnosti. Koliko skrbi in dela so imeli s pripravo, a jim je v veselje in zadoščenje, da so te slovesnosti tako lepo uspele ter pozivile vero v srcih bistriških faranov. Naša želja je, da bi tudi druge fare na Zilji doživele tako lepe slovesnosti in tako srečo kot smo jo mi.

Vse priznanje in zahvala gre pa tudi vsem bistriškim dekletom, ki so z okrasitvijo, z venci spremenile bistriško farno cerkev, da je bila kot v cvetočem maju vsa v zelenju in belem cvetju!

Marijanska akademija v Št. Rupertu

Proslava brezmadežne Matere božje z marijansko akademijo na praznik dne 8. dec. je v gospodinjiski šoli č. šolskih sester v Št. Rupertu pri Velikovcu postala že lepa udomačena navada; kar manjkalo bi nekaj važnega temu prazniku, če bi take izven-cerkvene proslave ne bilo. Tudi letos se je vodstvo gospodinjiske šole odločilo za to kljub nemajhnim oviram. Saj je že samo po sebi težko, kar v začetku šolskega leta z novinkami pokazati na odru nekaj zares dobrega, letos pa je prišla vmes še posebna ovira, bolezen voditeljice gospodinjiske šole. Da je bila proslava navzlic temu mogoča in da je tudi lepo potekla ter dosegla željeni namen, je dokaz zato, kako resno se vzame v gospodinjiski šoli vzgoja dekliškega sveta v duhu Brezmadežne.

Spored je bil skrbno sestavljen. Po par lepo in občutno zapetih Marijinih pesmih oz. prednašanih deklamacijah sta sledili dve dovršeno izvedeni simbolični vaji Imakulata in Magnifikat. Take simbolične vaje so vedno izbran užitek za oko in uho, zlasti pa za srce. V praktičnem govoru je nato č. g. Koglek pokazal, kakšen blagoslov za našo ljudstvo so te vrste gospodinjiske šole, kakršne so v Št. Rupertu in v Št. Jakobu, v katerih se dekletom ne nudi samo potrebno strokovno znanje, temveč tudi in predvsem solidna verska podlaga in jasna orientacija ali razgledanost v vseh življenjskih vprašanjih ter se jim privzgoji dober, čist značaj po vzgledu brezmadežne Device.

Glavna točka sporeda je bila igra: Pesem o božji ljubezni. To je izvirna slovenska igra, ki se ne odvija toliko v dramatičnih dejanjih, ampak je njen namen predvsem, z lepimi, globokimi mislimi zajeti duše in jih voditi k Bogu, neskončni Ljubezni. Igra je srečno izbrana za ta Marijin praznik, ki je kakor en sam slavošpev božji Ljubezni. Ta božja Ljubezen, ki je v Mariji ustvarila tako čudovito bitje, deluje in ustvarja še naprej čuda, a največkrat neopaženo od sveta, na tihem, v globini človeških src, ki se ne morejo zadovoljiti z bogastvom in življenjskim komfortom, niti ne z zgolj tehničnimi pridobitvami, temveč v nemirnem hrepenjenju iščejo resnico, večno Resnico, Boga. Tudi v tej igri nastopa taka iskajoča duša, absolutna medicina, ki po dolgem, mukopolnem iskanju najde vero v Boga in sicer jo najde po molitvi, bogovdanim trpljenju in žrtvi nedolžnega otroka.

Igra je zajela srca gledalcev in jih ganila, kar se je moglo opaziti na solznih očeh. To je gotovo zaslug igralk, ki so se vse potrudile, da bi se čimbolj vživele v svoje vloge, kar se je nekaterim zelo posrečilo. Razume se pa, da je za vsakega igralca nastop na odru šola, da se še bolj izpopolni v izražanju čustev in duševnih dogodkov.

Da naše ljudstvo ve ceniti take verske prireditve, je dokazala natlačeno polna dvorana.

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 16. 12.: 7.20 Duhovni nagovor, 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELEK, 17. 12.: 14.00 Poročila, objave. — Pregled sporeda v tekočem tednu. — Za našo vas: Preden greš s traktorjem na polje. — 18.45 Literarna oddaja: Obisk pri kor. pesniku M. Güttenbrunnerju na Dunaju. — TOREK, 18. 12.: 14.00 Poročila, objave. — Torkovo kulturno pismo. — Zdravniški vedež: Dihanje in dihalna gimnastika. — SREDA, 19. 12.: 14.00 Poročila, objave. — Iz domačih gajev. Pred mikrofonom so: mešani zbor iz Globasnice, moški zbor SPD „Zarja“ iz Železne Kaple in Lausseggarjeva godba iz Slov. Plajberka. — 18.45 Za ženo in dru-

KRISCHKE & CO.

KLagenfurt-Celovec

Perje za tuhente, racino

perje šil. 65'—

Posebno perje (Halbdaunen)

belo šil. 129'—

Flanelaste rjuhe, sive šil. 38'90

Flanelaste rjuhe, raznobarvne šil. 43'—

le naprej! Po sneženih Alpah vas čaka topla Italija! In vztrajali so in končno dospeli v sončno Italijo. Tudi Šustarč in drugi naši tedanji izseljenci (izgnanci) n. pr. Vospornikovi, Lovrenc-Petričevi, Jesenikovi, Kranjčevi in drugi so končno le spet smeli in mogli priti tja, kamor jim je pozeležo srce, na svoj ljubi dom! In od tega so se s Šustarčem mnogi teh že tudi preselili v nadzvezdno domovino. Mirno naj spe, dokler se k novemu življenju ne prebude!

SELE

Naša nova učiteljica, gđc. Hermina Čuden, ki je šele 4 tedne nastavljena na naši šoli, se je ponesrečila. V nedeljo, 2. decembra popoldne se je vračala s smučanja na Mrzlem logu domov. Na vozni poti na Kobli vstric Pavelnove hiše pa je nesrečno padla, da si je pod kolenom zlomila nogo.

Dva carinika sta jo na rokah prinesla na njeno stanovanje, od koder jo je poklicani rešilni avto odpeljal v deželno bolnico.

KRISCHKE & CO.

KLagenfurt-Celovec

Zimsko perilo, flanelaste srajce
Puloverji, telovniki in nogavice
za moške, dame in otroke

v največji izbiri — in poceni!

žino. — CETRTEK, 20. 12.: 14.00 Poročila, objave. — Sem pevec in peti mi vse je na sveti. Sodelujejo priljubljeni pevci. — PETEK, 21. 12.: 14.00 Poročila, objave. — Od pravljice do pravljice. 18.45 Dr. P. Zablatnik: Adventni in božični običaji. — SOBOTA, 23. 12.: 7.20 Duhovni nagovor, 7.25 S pesmijo pozdravljamo in voščimo.

KRISCHKE & CO.

KLagenfurt-Celovec

Afrik-žimnice, 3-delne šil. 265'—

Žimnice z volneno podlogo šil. 319'—

Kovtri, ročno delo šil. 115'—

Klot-kovtri (190 cm dolgi) šil. 159'—

in Kavhovo kmetijo so za dobo dveh rodov upravljali iz Kavhove hiše. Sedaj pa je Jožej prevzel Kavhovo, Francej pa Petrejevo posestvo.

Ženin Franc je bil član moškega pevskega zbora, ki je pel pri poroki tudi v cerkvi in pričakujemo, da bo mladi gospodar slovenski pesmi ostal zvest v zakonskem „jarmu“.

Želimo mladim zakoncem obilo sreče v družini in na domačiji, bratu Jozeju pa, da bi prav kmalu sledil Francu na življenjski poti.

ŠT. JAKOB V ROŽU

Preden zatone leto v večnost, se spominimo letošnjih jubilarcev: v Kotu živita tiho skromno življenje Vidovčev ata in mama, Jožef Gregori in Ana, roj. Mikula. Rahlo zdravje in februarški mraz sta zabranila slovesno slavje njune zlate poroke. Četudi je sin Hanzelj, sodnijski svetnik v Borovljah, ponudil svoj avto, se nista odločila, da bi po 50 letih ponovno stopila pred poročni, tokrat zlatoporočni oltar, kakor sta to storila 26. 2. 1906. V krogu domačih sta preživela svoj jubilejni dan.

Na Tešnji imamo Travnikarjevo družino, po celi fari znana po svojem ateju — dolgoletnemu cerkvenemu pevcu. Bilo je 9. julija 1906, ko je stopal s svojo izvoljenko Marijo Jelenik pred poročni oltar. V zdravju sta obhajala svoj zlatoporočni jubilej in na dan vednega čiščenja zbrala ob sebi vse svoje ob božjem oltarju. Kaj neki ju je zadržalo, da nista stopila pred zlatoporočni oltar?

V Podgradu, tik ob vznožju hriba, na katerem kraljuje sv. Jakob, gospodarita Stornikov atej in mama. 5. novembra sta dopolnila 50 let skupnega življenja. Ker nista mogla na hrib, pa sta prišla v župnijsko kapelo, da se zahvalita Bogu za veselje lepih dni in za moč v žalosti težkih ur.

Vidovčevega in Travnikarjevega ateja in mamo je poročil tedanji šentjakobski kaplan g. dr. Janez Lučovnik, sedanjí upokojeni šentjanski župnik v Borovljah, Stornikovega ateja in mamo pa blagoslovil pokojni šentjakobski župnik Matej Ražun.

V Podrožci živi trdna korenina, Zwittnikov atej. 26. oktobra 1858 je bil rojen. Je naš starosta in smo veseli, da je prestal

Obračun avstrijskega kmetijstva

Med proračunsko debato v državnem zboru na Dunaju je zvezni minister za kmetijsko in gozdno gospodarstvo Thoma podal splošni pregled sedanjega stanja avstrijskega kmetijstva. Iz njega posnemamo nekaj glavnih misli.

Uvodoma je minister omenil, da predvideva redni proračun močno zmanjšanje finančnih sredstev, na katerega pa je minister pristal le z ozirom na to, da bo moč vsaj najnujnejše potrebe kriti iz izrednega proračuna.

Splošna slika avstrijskega poljedelstva in

Zakon o trgovini s prašiči se je obnesel, je ugotovil minister in treba bo podobno urediti tudi trgovino z govejo živino.

Na področju pobijanja živinskih bolezni je opaziti znaten napredek. Od skupnega števila 2,3 milijonov goveje živine je danes za dober milijon glav ugotovljeno, da nima tuberkuloze. Minister upa, da bo v 5 do 10 letih goveja tuberkuloza v Avstriji popolnoma odpravljena. V Hetzendorfu pri Dunaju bo prihodnje pomlad ustanovljen zavod za raziskavanje parkljevke in slinavke, ki bo proizvajal potrebna cepiva.

Znižanje mere maščobe v mleku od 3,5 na 3,2 odst. je pa minister sam označil kot „nelep“ ali pravilneje ponesrečen ukrep. S tem je bilo le mleko poslabšano, po drugi strani pa so se nabrale zaloge masla, ki ga je treba sedaj izvažati s pomočjo podpor iz posebnega „križnega fonda“. Če bi ga namreč prodajali doma, bi spodkopal cene mleka.

ALBIN ASPERNIG

PISALNI STROJI

Celovec, Bahnhofstraße

Lettera 22

Kot druge panoge, je tudi kmetijstvo zašlo v precep „cenovnih škarij“, to je da nastaja vedno večja razlika med cenami industrijskih in poljedelskih proizvodov in to dejstvo povzroča hude skrbi.

Minister se je tudi bavil z nadaljnjo agrarno reformo, ki jo je treba izvesti na miren način. Poudaril je potrebo po nadaljnji elektrifikaciji, posebno gorskih predelov, nadalje dovršitev komasacije, katere pomen je danes spoznala tudi večina kmetov.

Na koncu je minister ugotovil, da je v zadnjih desetih letih prešlo avstrijsko kmetijstvo tri stopnje: prva je bila obnova, nato je sledilo povečanje proizvodnje, sedaj pa stopamo v tretjo stopnjo to je ohranitev in izboljšanje doseženega stanja.

Pripomnili bi le, da to velja za pretežni del zveznega ozemlja. Obstajajo pa nekateri „zaostali predeli“, med katerimi je tudi južna Koroška. Kot pravijo sami nemški strokovni krogi, je pri nas treba še marsikaj nadoknaditi, da bo dosežena izravnava z ostalimi predeli države.

Božična darila

vseh vrst, posebno ure, nakit, optične in foto-predmete dobite pri strokovnjaku

Josef Kremer

URARSKI MOJSTER

ZELEZNA KAPLA — Eisenkappel

PRESKRBA S KLVNO ŽIVINO ZAGOTOVLJENA

Na sestanku študijske skupnosti za vprašanja gorskih kmetij, ki je bila pri predsedniku zvezne kmetijske zbornice na Dunaju in so se je udeležili predstavniki deželnih kmetijskih zbornic, je bilo ugotovljeno, da je preskrba s klavno in plemensko živino v Avstriji zagotovljena iz domačih virov. Nadalje so ugotovili, da sedanja ureditev tržnega mehanizma za klavno živino dobro deluje in zato živinski trg na Dunaju tudi ob zadnjih razburljivih zunanje-političnih dogodkih in kljub izostankom dobav iz Madžarske, ni zaznamoval kakih večjih pretresov cen.

Omejitev bencina tudi v Avstriji

Tudi pri nas počasi čutimo posledice splošnega pomanjkanja bencina, ki je zaradi zapora suškega prekopa prizadelo zapadno Evropo. Z Dunaja poročajo, da bo petrolejska uprava sicer mogla tudi v decembru dobaviti isto količino kot prejšnje mesece, vendar je računati s pomanjkanjem, ker se običajno za božične in novoletne praznike porabi približno za eno četrtino tekočega goriva več. Zategadelj bodo dobave posameznim bencinskim črpalkam nekoliko omejene. Motnje v preskrbi s tekočimi pogonskimi sredstvi bo preprečila le disciplina lastnikov motornih vozil, ki se bodo morali po lastnem preudarku odpovedati nepotrebnim vožnjam.

„Splošna plovba“ drugo največje pomorsko podjetje v Jugoslaviji

Po lani izvedeni decentralizaciji jugoslovanske trgovinske mornarice je del ladjevja nekdanje skupne paroplovne družbe „Jugolinija“ bil razdeljen na več manjših podjetij, med katerimi je bila tudi „Splošna plovba“ v Kopru. Ta je kmalu po svoji ustanovitvi prenesla glavno direkcijo v Piran, svoj komercialni oddelek pa v Ljubljano. V dobrem letu se je to podjetje, ki se peča s „svobodno plovbo“, to je prevažanjem tovarov po svetovnih morjih brez stalnih linijskih služb po določenem voznem redu, lepo razvilo in mu tudi vlada republike Slovenije in ljubljanska trgovinska zbornica posvečata veliko pozornost. Poleg prevzetih ladij „Jugolinije“, ki se je omejila na linijsko službo (pet po številu), je „Splošna plovba“ v zadnjem času znatno povečala svoj la-

djski park z novimi enotami. Tako je „Splošna“ postala drugo največje brodersko podjetje v Jugoslaviji in znaša njen delež na celotnem ladjevju Jugoslavije 19%. Njene ladje „Ljubljana“, „Neretva“, „Bihač“, „Kornat“, „Dubrovnik“, „Pohorje“, in „Zelena gora“, plovejo po vseh svetovnih morjih, a parnik „Rog“ je pred meseci opravil pot okoli sveta.

Pri družbi je zaposlenih 518 pomorščakov na morju ter 49 pri upravi na suhem. Družba je prevzela tudi ladjedelnico v Piranu, ki jo bo razširila, da bo mogla v njej popravljati lastne in tuje ladje ter graditi nove ladje majhne tonaže. Sedaj je v njej zaposlenih 220 delavcev. Tako se tudi Slovenija vključuje v svetovni pomorski promet.

Od gosjega peresa do jeklene tipke

je šel razvoj človeške pisave. Dolga stoletja so lepisci z našljenimi gosjimi peresi pisali kraljem, škofom in drugim gospodom pisma, poslanice, pogodbe, odloke in drugo. Takrat je bila umetnost čitanja in pisanja privilegij redkih izbrancev. Zato je bilo tudi pisanja treba mnogo manj kot dandanes.

Pred nekako petdesetimi leti pa je tudi pisanje z roko začelo izgubljati na veljavi. Pojavili so se prvi

trudu in denarju, njihova pisma pa pridobijo na jasnosti in zunanji obliki. Pozneje so stroji počasi zasedli vse urade in pojavil se je nov poklic — strojepis. Končno pa je pisalni stroj prodrl tudi v zasebno življenje. Nekaj časa je veljalo, da je nevljudno pisati prošnje in pisma zasebne narave na stroj. Toda počasi se je tudi to sprevrglo. Danes velja za nazadnjaško, če mučiš koga s svojimi ččkami, ki jih morda niti sam ne znaš prebrati. Zato si je pisalni stroj utrl pot med vse sloje, celo med kmete. Pa ni čudno, saj prav kmet, čigar roka je bolj navajena na težko orodje, le nerad suče v roki drobno pero. Zato tudi njemu pisalni stroj prav pride.

Proizvodnja pisalnih strojev je postala ena izmed modernih veleindustrijskih. V njej so zaposlene cele vojske delavcev, tako da je ameriška firma „Remington Rand“ smatrala za koristno, da ponudi direktorsko mesto generalu Douglasu McArthurju, potem ko je ta po zmagi nad Japonci stopil v pokoj. V Italiji pa mesto Ivrea živi v pretežni meri od pisalnih strojev, ker se tam nahaja največja evropska tovarna pisalnih strojev „Olivetti“.

ALBIN ASPERNIG

BUROMASCHINENHAUS

Celovec, Bahnhofstraße

Summa 15

pisalni stroji. Bili so veliki in okorni, kot jih še lahko vidite po kakih starinarnicah. Najprej so jih začeli uporabljati trgovci in industrijci, ker so prvi spoznali, da z uporabo tega stroja prihranijo na

Našim gospodinjam

Predbožično pismo

Draga gospodinja!

Vsak dan smo bliže božiču. V zgodnjem jutru se člani družine odpravijo k svitnam in prinese v hišo dobri vonj kadila, ki ostane vse do večera v prostoru ter brez besed spominja na božič. V mestu in na deželi je čutiti nekak nemir, svet nemir, ki odpira naša srca Kristusu, njegovemu prihodu med nas. Nekaj lepega, osrečujočega je ta nemir. Narekuje nam dobra dela, pripravljanja nas k junaškim dejanjem samoodpovedi in žrtve. Ta nemir nas osrečuje. Ne bodo srečni ob jaslicah samo tisti, ki bodo bogato obdarovani z dragocenimi darili. Še srečnejši bodo tisti, ki bodo darovali in jim bo v povračilo božje Dete samo.

Da bo Božič res praznik družin, mora prispevati predvsem gospodinja, mati, dekleta. Seveda — boš pripravila dovolj peciva, pogač in drugega, da boš tiste dni malo bolj prosta in boš zadovoljila družinske članke tudi v tem pogledu. V pravem času in z ljubeznijo pripravi darila. Odrasla dekletka naj pripravi primerne okraske za božično mizo in božično lice sobe. Ni res, da bi bilo vseeno, če tega ni. To je tako kot nedeljska obleka. Človek v vsakdanji, delovni obleki ne bo čutil božičnega razpolo-

ženja tako kot tisti, ki je opravljen praznično. V nedeljski obleki se mi zdi, imamo tudi nedeljske misli. Posebno otroci, ki se veselé vsake posebnosti, nikoli ne bodo pozabili, kako lepo je bilo o božiču doma. Saj za to ni treba veliko: škarje, nit, lepilo (lim), srebrn in zlat papir, jelkove vejice, malo vate, drobna svečka itd. Zunanja priprava: oskrba jedi, pijače, okrasja in daril pa ni edina priprava na božič. Notranja priprava duše ono prvo dopolni. Očistimo jaslice našega srca greha, napak, nastelimo jih s slamico dobrih del, premagovanj in žrtev, pa bo božje Dete v sveti noči rado leglo vanje in bo nam samim lepše kot tistim, ki bodo obdarovani z dragocenimi darovi.

Držimo družino skupaj med prazniki. Pojmo in igraymo se skupno, malim pravimo pravljice in skupno pojdemo v cerkev in na sprehod. Potrudimo se ustvariti toplo ozračje in naredimo vse, da bodo člani družine radi doma. Naj posebno ta dan družina izžareva košček raja.

V veselem pričakovanju božiča Te pri-
srčno pozdravlja

mati.

Velika izbira v vseh verskih knjigah — posvetnih knjigah in romanih — devotionalijah kakor vse vrste kipi in križi — stenske umetne in nabožne slike — rožni venci — paramenti in cerkvena posoda — molitveniki

Božične jaslice v vseh velikostih in različnih cenah.

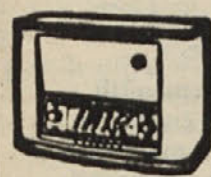

„Cacinthia“

DRUŽBA
SV. JOŽEFA

KLAGENFURT, Völkermarkter Ring 25

Podružnice: KLAGENFURT, Sternallee (Hl.-Geistplatz) 5
Wolfsberg v Labudski dolini — Kötschach v Ziljski dolini — St. Veit a. d. Glan

Radio-aparate znamk: Minerva, Philips, Ingelen, Kapsch itd., šivalne stroje prvih svetovnih znamk kot Gritzner, Jax in Rast & Gasser, katere dobite že od šil. 2.730 naprej vam nudi trvdka

JOHANN LOMŠEK
V ŠT. LIPSU POST EBERNDORF

Odplačilo je mogoče na obroke. Cenik dobite po želji brezplačno.

Zdravnik svetuje:

PRED POROKO

Draga prijateljca!

Najlepša hvala za pismo in za veselo novico. Rad ugodim Vajini želji, da napišem par misli s svojega stališča, upoštevajoč Vajino bližnjo življenjsko odločitev. Pišem Vama torej kot zdravnik — svetovalec. Kaj več kot nasvetov ne moreta pričakovati. Zakaj? Ker je sv. zakon, ki ga nameravata skleniti, božja ustanova, eden od sedmih zakramentov, katerih čuvarka in delilka je sv. Cerkev.

Ker obstoje stvari, o katerih posebno zdravnik lahko nekaj pove iz svoje lastne prakse in izkušenj in ker pozna mnoge stvarnosti človeškega življenja, zaradi tega nadaljujem s pisanjem.

Prvi pogoj za bodoči zakon je iskrena ljubezen. Bistvene važnosti je, da se imata zares rada, da se resnično ljubita. Vendar ni zadostna naravna, mesena, erotična ljubezen, ki je nepopolna, nezadostna in minljiva. Le prava krščanska ljubezen daje vsakemu zakonu pravi smisel in tudi nudi pomoč in uteho v vseh letih zakonskega življenja. Pa o tem in o vzvišenosti sv. zakona Vama bo več in lepše povedal duhovnik, ki Vaju bo na zakon pripravil.

Sodim, da vsak od Vaju že samega sebe pozna; da sta že doživela srečanje s samim seboj. Ker sta tudi že prešla ono dobo prve zaljubljenosti, menim, da tudi drug drugega dovolj dobro poznata, v dobrih in slabih lastnostih, da drug drugega trezno sodita in da sta se že drug za drugega odločila. Tako že zares vesta, zakaj se imata rada in v čem sta si posebno všeč. Prav bi bilo, da bi si ne ugajala le zaradi kakšnih zunanjih minljivosti in nebistvenih lastnosti in ozirov: lepota, denar, zveze, položaj, čast itd. Tudi bi ne bilo prav, da bi se poročila zaradi kakršnih koli ozirov, okoliščin, pritiskov, nasvetov, pa naj bi jih bila deležna od kogar koli. Hočem s tem reči, da naj bo Vajina odločitev za skupno življenjsko pot res Vajina osebna, samostojna, svobodna in zavestno hotena odločitev. Le tako bosta gotova, da sta se res vidva vzela, da se bosta razumela, se bosta znala izpopolnjevati, pa tudi prenašati skozi vso dolgo pot zakonskega in družinskega življenja. V zakonu ni vse le lepo in veselo. Pride čas spoznanja, pridejo dnevi težav, skrbi in morda nesporazumov. Zelo prav bi bilo, da imata pred očmi vsa bodoča dogajanja v zakonu, v kolikor Vama je sedaj mogoče. Ne bi rad, da bi si bodoče skupno življenje preveč nestvarno, nepopolno predstavljala in bi se morda že zgodaj kesala svojih odločitev, ko bi bilo že prepozno. Kot vesta, se sv. zakon veljavno sklene samo enkrat in tako vez razveže le smrt.

Ne bi želel, da bi Vajina zgolj naravna zaljubljenost že kmalu minila, že po nekaj letih. Potrudita se, da si prilastita in drug na drugem znata najti vedno novih lastnosti, kreposti, navad in potez, vsega, kar more vzdrževati možnost Vajine trajne všečnosti, simpatije.

Poglejta še, kako se temperamentalno skladata. Ne bi bilo dobro, da bi bila oba enakega, n. pr. razburljivega, sangviničnega temperameta. Bolje je, da sta si temperamentalno dokaj različna, v neki meri dopolnjujoča se.

Prepričan sem, Slavko, da boš dober mož in preudaren družinski oče, da boš znal svojo vztrajnost in odločnost združevati z obzirnostjo, taktom in razumevanjem. Metka bo tudi s svoje strani prispevala k skupni sreči; ker Te ima rada in Ti zaupa, se Ti bo znala podrediti in Te spoštovati. Kolikor se spominjam, je Metka prav lušno, veselo in zdravo dekle, ki zna skrbeti tudi za svojo zunanost. Tudi dobra gospodinja bo, kot pišeš. Oba pa se poučita o vzgoji otrok, ki je najvažnejša naloga krščanskih staršev.

Uverjen sem, da se Vidva skladata tudi v drugih ozirih, kot na primer, da si Ti starejši od Metke, da sta oba še mlada, da s poroko nista ne premalo in ne predolgo odlašala, da sta ta čas porabila za medsebojno poznanje, da imata že toliko denarja, da že lahko mislita na lastno stanovanje in podobno, in končno, da sta iste narodnosti in vere.

O tem, če smeta skleniti sv. zakon — če ni med Vama kakšnih zdravstvenih zadržkov, ki jih upošteva Cerkev — o tem Vaju bo tudi duhovnik poučil in, če bi bilo potrebno, nasvetoval zdravniški pregled. Tak zadržek obstoja, če je kdo od bodočih zakoncev za zakon gotovo in stalno nesposoben ali neploden. Cerkev tudi ne dovoljuje zakonskih zvez med bližnjimi sorodniki v direktni liniji, v stranski pa do tretjega kolena.

Že medsebojna iskrenost in prijateljstvo privedeta do tega, da vsak od bodočih zakoncev, ki je nosilec kakšne težke hibe, telesne poškodbe ali resne kronične bolezni, sporoči svojem bodočemu zakonskemu drugu svoje nenormalno oz. bolezensko stanje; pa tudi vednost, da je za veljavnost zakona potrebno, da zdrava plat na to pristane, in da obstoji važen razlog, ki zakon nasvetuje oz. dovoljuje. Zdravnik bo seveda eden prvih, ki bo nasvetoval, da se oboje zdravi še pred zakonom.

To so v glavnem vse misli, ki sem jih Vama želel sporočiti, ne zato, da bi Vaju begal in razburjal, pač le z namenom, da jih mirno, vendar resno upoštevata, ker sem jih napisal v Vajino dobro.

Želim, da se kmalu poročita, če je božja volja taka. Že sedaj pa vso srečo in mnogo božjega blagoslova!

Dr. S. P. (D. Ž.)

IZ SLOVENSKEGA KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Lepo uspelo miklavževanje v Štebnu in Globasnici

Velik kulturni doprinos — Kat. prosvetno društvo v Globasnici si je pridobilo zaupanje faranov — Zahvala društvnikom in vsem kulturnim delavcem

„Vsako leto praznujemo praznik sv. Miklavža, pri katerem se zbere mladina v veseli družabnosti. Povsod zažare številne otroške oči v sijaju božične sreče, ko se prikaže božji poslanec sv. Miklavž. Komu od nas starejših ne pohiti spomin v davno preteklo dni, ko se je nagnil dobrotljivi starček s svojo srebrenosivo brado tudi nad nas? Vsakemu od nas so ostali ti trenutki mladostne sreče globoko v spominu in se ob takšnih prilikah prav radi spominjamo nazaj v dobo našega brezskrbnega življenja. Marsikateri je danes že v letih, dozorel in resen mož ali celo starček, kateremu je življenja skrb zaorala temne gube v njegove poteze. Njegove oči, pred leti še tako žareče, so postale morda danes že meglene — njegova mlada leta so se nekam izgubila in prešla v morje večnosti. Primerno je, da se spomnimo včasih minljivosti naših let, našega dejanja in početja. Nehote se nam zbudijo takšne in podobne misli, ko se znajde staro in mlado v praznovanju skupnega družinskega ali farnega praznika.

Zbrali smo se zopet polnoštevno. Veselimo se nad tem živahnim pojavom in vam prisrčno kličemo: Bog vas živi, dragi prijatelji kulturnih prirediteljev, mladi in stari. Kakor vsako leto, tako smo se tudi letos potrudili, da vam pripravimo kos toplega domačega razvedrila. Odločili smo se k temu koraku tem rajši, ker vemo, da v današnjem nemirnem času marsikdo zahrepeni po kraju, kjer si lahko odpočije od skrbi vsakdanjega življenja in se njegova duša naužije kulturne hrane. Posebno v zadnjih letih smo postali žrtev nemira in notranjega razdvojenja. V vsakdanjem življenju pa vendar še srečavamo ljudi, ki čutijo praznoto modernega izživljanja in na tihem zahrepenijo po povzdignjenem življenjskem čutu. Srečavamo v javnem življenju pa tudi ljudi, ki so že popolnoma gluhi za plemenitost, za ideale in pravo lepoto. Iščejo svojo srečo in doprinašajo dostikrat velike žrtve bodisi telesnega ali denarnega značaja ter so dostikrat bridko razočarani. Alkohol ne prinese zaželenega užitka, film, nikoli dosti razburljiv, nikoli dosti pustolovski — nam zapusti le medel vtis. Duh, ki veje na plesiščih, je le redkokdaj družaben, kar pa domnevamo, da ne moremo pogrešati.

Kako pa stoji z našimi kulturnimi prireditvami in starimi narodnimi običaji, med katere prištevamo tudi miklavževanje? Po nekaterih krajih se bolj malo menijo za to, da bi ohranili izročilo naših prednikov. Zastarela navada, pravijo nekateri, na drugi strani pa spet pravijo, kako strašno banalen je današnji čas. Mislimo, da ostanejo časi več ali manj isti kot nekdanji, človek si sam ustvari dobo. Duh časa ostane izdelek našega truda in prizadevanja. Lahko smo zadovoljni, da v Štebnu in v Globasnici še veje pravi duh in je še dovolj dobre volje ustvariti lepe družabne in kulturne prireditve. Vsem nam je pač ostalo še tisto nekaj, ki se imenuje izročilo. Izročilo pa pomeni povezan biti s preteklostjo in jo tudi ljubiti. Brez izročila ni zgodovine in tudi ne kulture. Ljubimo in gojimo navade naših prednikov. To je najdražji zaklad, ki so ga nam izročili kot duhovno dediščino, da ga negujemo, varujemo, ohranimo in predamo našim otrokom. Ko boste pa

zapuščali dvorano, se spomnite, da je bil skromen, toda prijeten farni praznik v ljubezni pripravljen za vas vse. Mi pa, ki smo se trudili, želimo, da bi našel tisti odmev v vaših srcih, kot ga najde v otroški duši, ko zre prvič v življenju v oči nebeškega poslanca sv. Miklavža.

S temi besedami je zastopnik Slovenskega prosvetnega društva „Edinost“ v Štebnu otvoril kulturno in družabno prireditev miklavževanja pri Soglnu v Štebnu. Uvodoma je spravil pevski zbor pod vodstvom Janeza Petjaka občinstvo v dobro voljo in veselo razpoloženje. Nastopila sta dva pevka zbor — najprej moški, nato pa mešani, ki sta se predstavila v dobro izvežbanih članih in zapela dne 8. decembra dovršeno v Štebnu, v nedeljo navrh, pa v Globasnici. Sledila je igra „Zamorček“, kar priča, da se je letos Katoliško prosvetno društvo v Globasnici, ki je prireditev uprizorilo v Štebnu in v Globasnici, s svojim peštrilom in obširnim sporedom še posebej izkazalo. Naša preteklost je v pesmi in besedi spet oživela pred nami.

Razveseljivo je dejstvo, da se je prosvetnemu društvu posrečilo kljub dnevnim vplivom obdržati mladino, ki si jo je vzgajalo tekom let, in da še dandanes prav radi nastopajo na odru in pomagajo, kjerkoli se pojavi potreba. To smo videli predvsem v opereti „Miklavž prihaja“, ko se je naenkrat vsulo na oder večje število angelčkov in so prav lepo zapeli in zarajali. Tudi parklji se niso dali spraviti v zadrego in so ravnotako pokazali svoje prizore.

Naenkrat pa se je odprlo nebo in belolasi Miklavž je stopil v spremstvu ljubkih angelov iz zaoblakov ter se napotil k človeškemu otrokom na zemljo. Dobro in pridne je obdaroval, hudobne in nerodne pa kaznoval po parklju, mlade in najmlajše očetovsko poučeval, zaskrbljene žene in matere malo potolažil, nam vsem pa je prinesel velikodušno dobrohotnost in majhen predokus božičnega veselja.

Na tem mestu se iskreno zahvalimo g. Pavleju Rožmanu, ki je sorodnik velesposlovanega škofa Rožmana in, ki daje leto za letom v vlogi Miklavža našim mladim lepe nauke in tudi za odraslo mladino ima vedno na razpolago primerno in ljubo besedo, kajti on pozna, kot izkušen kulturni delavec, lepote in težave mladih ljudi najboljše. V Globasnici pa je vloga Miklavža dobro rešil g. Blaž Kordeš iz Podjune, ker so hoteli imeti g. Rožmana isti dan tudi v Št. Lipšu. Tudi Blažju iskrena hvala.

Preč. g. župnik Blaž Wölfl

pa so med odmorom povzeli besedo in nam v lepi obliki in domači besedi pojasnili pravi pomen Miklavževanja praznovanja od verskega praznovanja do današnjega raz-

voja ter poudarili, da je to starodavna in lepa navada, ki jo moramo gojiti in ohraniti tudi poznejšim rodovom. Farani smo hvaležni g. župniku Wölflu, štebenskemu rojaku, za lepo sodelovanje na kulturno-prosvetnem polju in jim iskreno želimo, da bi jih ljubi Bog ohranil štebenski fari še dolga leta v zdravju in zadovoljstvu.

V odmorih pa so po lepi navadi, kakor je udomačena v Globasnici, prepevala dekleta narodne pesmi in s tem povzdignila pravo razpoloženje v dvorani na stopnjo, da je bila res vsa dvorana tudi izvrstno razpoložena.

Člani kulturne organizacije so kazali pravo pot

Kulturna prireditev je potekla na obeh krajih zelo dobro. Tudi obisk je bil prav razveseljiv in gledalci so izrazili svojo hvaležnost s tem, da so pevce in igralce nagradili z močnim aplavzom. Ne damo se ustrašiti, ker nadaljujemo tradicijo na kulturnem polju tako zaslužnega prosvetnega društva. Jasno so nam še pred očmi rojaki iz naše srede, ki so zaorali globoke brazde v kulturnem življenju globaških faranov. Poznamo predobro naše prednike, ki so vodili svojčas Kat. Slov. izobraževalno društvo in so končali svoje mlado življenje na fronti. Vsi kulturni delavci, ki to delo na prosvetnem polju nadaljujejo in tudi danes stojijo v naših vrstah, gradijo na izročilu.

Kdo od starejših Globašanov pa ne bi poznal Jagrovega Naceja, Turnarjevega Bolberta, direktorja Viternika, Zirgojevega očeta, Ruprehtovega Lojza, Gregoriča Jožefa, Sadjaka Karla in Jožefa itd. Cela vrsta jih je, ki so kot neomajni stebri stali desetletja na braniku kulturnega in narodnega življenja v globaški občini. Tudi na zadnji prireditvi v Štebnu in v Globasnici so farani jasno izrekli s svojo lepo udeležbo, da priznajo in odobravajo delovanje Katoliškega prosvetnega društva.

Naše prireditve

VABILO

KAT. PROSV. DRUŠTVO „DANICA“
V ŠT. VIDU V PODJUNI

vabi vse prijatelje odrskih nastopov na

Božično prireditev,

ki bo v nedeljo, dne 23. decembra ob pol 3. uri v prosvetni dvorani pri VOGLU v ŠT. PRIMOŽU.

Na sporedu je igra „VRNITEV“ — drama v 3 dejanjih, in nastop domačega moškega zbora pod vodstvom Hanzija Kežerja.

Vse prav iskreno vabi društveni odbor in igralci.

Lepo vedenje

Ali znamo jesti? Marsikdaj nas spravi ječača v zadrego, zlasti če sedimo v večji družbi. Zapišimo si, da pri jedi kos kruha ne razrežemo na manjše koščke, temveč ga lomimo. Zlico držimo tako, da sloni ročaj na sredincu, palec pa leži nad držajem in se dotika kazalca.

Nož držimo v desnici. Njegov držaj naj leži v dlani. Vilice držimo prav tako, le da v levici ne smemo nikdar držati tako kot pero — med kazalcem in palcem. Kadar pijemo, primemo kozarec v sredini in ga držimo z vsemi prsti, ne pa tako, kot da mezinec ne bi bil naš.

Kaj pa kajenje? Nekateri moški prav radi pozablajo, da je nevljudno govoriti s cigareto v ustih, a tudi s cigareto v ustih pozdraviti znanca ali znanko, še manj pa predstojnika. S tem pokažejo, da jim je kaj malo mar do omenjene osebe ali pa — svojo neaktivnost? In še nekaj delajo radi zlasti mladim kadilci, da puhajo dim sobesedniku, ali še raje sobesednici v obraz. To ni samo navajnost, ampak tudi slabo poznavanje bon-tona.

LJUBEZEN IN SRCE

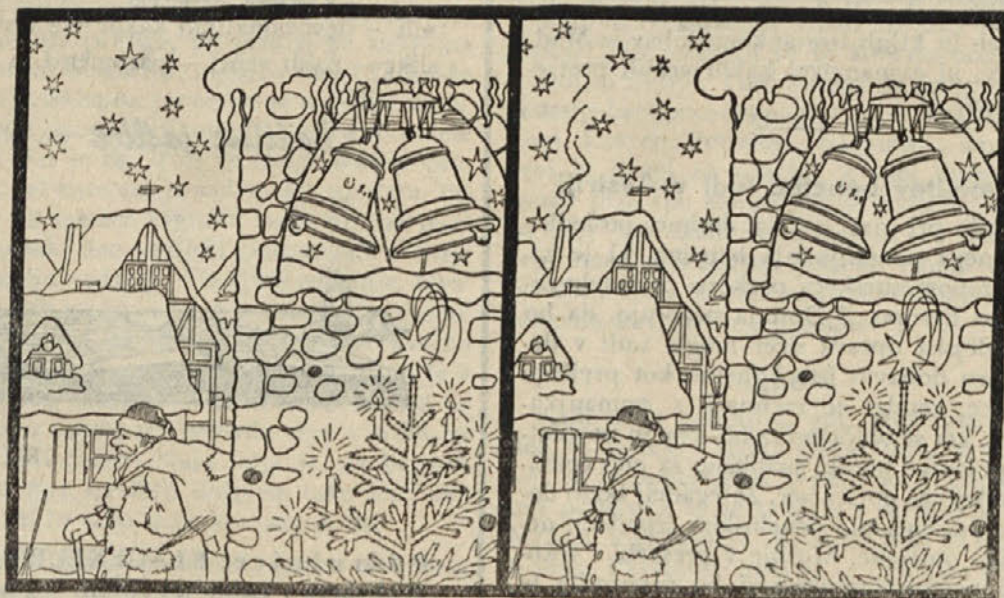
Kdo more vse, le eno ne?
Srce človeka tisto je.

To čustev žar je plemenitih, ki more glas strun čudovitih v globinah svojih zamolčati, viharjem tisočerm kljubovati; ki more se za misli drzne pokoriti, krotiti srd, vsem odpustiti.

Le nemu ne more se izviti: ljubavi vzvišene in svete nikdar ne more pozabiti.

Kosmina Stanko.

ZA BISTRE GLAVE

BOŽIČNO PRIČAKOVANJE

Povsod vlada že praznično razpoloženje. Kdor pa Božiča ne more pričakati ali pa, kdor je dobil že božična darila, naj poišče 8 razlik, po katerih se slike razlikujeta.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

RUSKIN BONOL:

Velika kupčija

Začelo se je na bazarju. Kishan je imel kovanec za osem an (arabski novc, op. ur.). Imel ga je že od zjutraj in to je bilo že mnogo predolgo, saj je bilo že popoldne. Čas je že bil, da bi si nekaj kupil za denar.

Ko se je odločil, da bo porabil denar, je Kishan začel premišljevali, kaj naj si kupi. V mislih je prepletal vse stvari, ki si jih je želel, in vse dobre, ki bi jih rad jedel, in zavedel se je, da si bo z osmimi ani kupil le majhen delček vsega, česar si je želel. Želodec ima prednost, se je odločil; odpravil se je k Sindhovi trgovini s sladkarijami, vrge kovanec na mizo in naročil za štiri ane bonbonov.

Človek za mizo je pobral kovanec, ga vrge v zrak, ujel, ga ugriznil in ga vrge nazaj na mizo.

„Ponarejen,” je rekel.

Kishan je pogledoval od kovanca na moža in spet nazaj na kovanec in od tam na veliko stekleno posodo z bonboni.

„Ste prepričani?” je vprašal.

„Ponarejen,” je ponovil brez sočutja možakar.

Kishan je pobral novc in odšel na ulico. Njegova mati bi morala bolj paziti in ne bi smela jemati slabega denarja — nato pa ga dajati njemu. Zdaj se ga bo moral nekako znebiti.

Taval je po bazarju — zdrav, skuštran fante. Gledal je za debelim prodajalcem balonov, ki je imel na dolgi palici balončke vseh velikosti in vseh barv. Nato je pogledal v trgovino s papirnatimi zmaji in v športno trgovino.

„Kam greš?” je zaslišal znana glas.

Bil je Mohinder Singh, Kishanov prijatelj. Imel je mnogo prevelik turban in oči so mu komaj gledale izpod njega. V roki je imel ribiško palico, z vrstico in trankom.

„Kam pa greš ti?” je vprašal Kishan.

„Ne grem, ampak sem že bil, prijateljček. Toda ribištvo me že dolgočasi, je mnogo prevroče.”

Kishan si je ogledoval palico. „Posodi mi jo,” je dejal.

„Prodam ti jo,” je rekel Mohinder. „Za eno rupijo.”

„Samo osem an imam.”

„V redu, daj mi osem an sedaj, ostalo pa kasneje.”

„Ne, samo osem an ti dam za palico. Saj je že rabljena.”

„Dvanajst an.”

„Osem an.”

„Deset an.”

„Osem an.”

„Prav, osem an...”

Kishan je vzel palico in odšel po bazarski ulici, sedaj že bolj odločno. Hodil je, dokler ni prišel do križišča pri javni cesti. Počakal je, da je prišel mimo kamion, ki je vozil iz reke pesek. Pomahal je vozniku in mu nekaj zavpil, tekel za vozilom in skočil nanj. Rad se je vozil na kamionih. Sedel je in gledal, kako drsi cesta izpod njega, se

pačil ljudem na kolesih in vozovih ter se smejal, ko so oblaki prahu zagrinjali pešce in vozila. Kamion je bil kmalu pri reki.

Kishan je skočil s kamiona in začel hoditi ob strugi. Struga je bila pokrita s kamenjem in celih petnajst minut je iskal, ne da bi našel vodo, ki bi bila dovolj globoka vsaj za najmanjše ribe.

„Ni čudno, da mi je dal Mohinder palico za osem an,” si je rekel.

Nič drugega mu ni ostalo, ko da se je vrnil na bazar.

Hodil je po prašni cesti in tolkel po vejah s svojo palico. Prišel je do hiš, ko je opazil, da se mu približuje deček. Deček je igral na piščalko in v popoldanski vročini je bila melodija slišati nenavadno prijetno.

Dečko je opazil, da ga Kishan gleda in se je zazijal vanj. Nato sta se ustavila in tujec je gledal Kishanovo ribiško palico, Kishan pa njegovo flavto.

„Si ribaril?” je vprašal deček.

„Da,” je odgovoril Kishan.

„Si kaj ujel?”

„Eno samo,” je rekel Kishan, „toda bil sem tako lačen, da sem jo takoj skuhal in pojedel.”

„Ali je mnogo rib?”

„Pa še koliko,” se je Kishan spet zlagal. „Kolikor hočeš. Tudi velike so med njimi.”

Spet je bilo tiho. Tujec si je ocenjujoče ogledoval ribiško palico, Kishan pa je strmел v piščalko.

„Zdaj me ribolov dolgočasi,” je rekel Kishan. „Rad bi imel kaj drugega.”

Spet je bilo tiho.

„Tole je prav dobra piščalka”, je rekel deček.

Kishan je vzel piščalko in si jo ogledal.

Nato jo je vtaknil v usta in zaslišali so se hreščeči zvoki.

„Ni slaba,” je rekel.

Kishan se ni več obotavljal. „Zamenjava,” je predlagal. Deček je bil za to in si je naložil palico na rame ter odšel. Prvič sta se srečala in najbrž tudi zadnjič in kmalu sta se pozabila.

Vse se je začelo na bazarju in vse se je končalo na bazarju.

Kishan je igral na piščalko in glasba ga je izredno veselila. Toda ko je prišel na bazar, je začutil žejo in pogled na blago prodajalca limonade mu žeje ni prav nič potešil. Pa tudi ljudje so ga čudno gledali, ko je piskal na piščalko, kot da ne bi vedeli, kaj je to, in več znancev se je celo posmehovalo njegovim glasbenim sposobnostim.

Ko je torej srečal Koko, njen oče je imel trgovino z blagom, ji je pokazal piščalko in jo vprašal, če jo hoče imeti.

„O, prav rada, hvala lepa,” je rekla.

„Osem an,” je rekel Kishan.

„O,” je rekla Koki.

Nato je nastala ena izmed tistih tišin, ki so se redno pojavile v Kishanovih razgovorih. V premoru se je Koki spomnila, da mora kupiti nekemu prijatelju darilo za rojstni dan. Za darilo je nameravala porabiti eno rupijo, toda sedaj se ji je zazdelo, da lahko opravi ceneje. Odprla je denarnico, ki jo je imela vedno s seboj, in položila na Kishanovo dlan kovanec za osem an.

Kishan ji je izročil piščalko in se ves vesel odpravil v Sindhovo trgovino s sladkarijami. Skoraj vse popoldne je porabil, da je nadoknadil izgubo, toda končno bo imel svoje bonbone.

Zaničljivo je pogledal možakarja za mizo in mu vrge kovanec. Nato se je razkoračil in čakal na svoje bonbone.

Človek za mizo je pobral kovanec, ga vrge v zrak, ujel, ga ugriznil in ga vrge nazaj na mizo...

„Ponarejen,” je rekel.

Kako je bilo v minulih časih na Radišah

(Po zapiskih L. P. priredil *)

Grof Anton Goess je zelo skrbel za nego in razplod divjačine po svojih lovščih, obenem pa je tudi kmetom pošteno plačeval odškodnino za povzročeno škodo, tako da so bili vsi z njim zadovoljni. Bil je tudi edina izjema med lovskimi najemniki in se je on sam rad ponašal s tem, da živi s kmeti svoje-ga revirja v prijateljstvu. Po njegovi smrti so priredili velik lov in takrat so postrelili kar 40 srnjakov, poleg velikega števila zajcev in druge manjše divjadi, ve povedati ljudsko izročilo. Pozneje so grofje Goess opustili lov na Radišah. Za njimi so ga prevzeli denarni mogočniki iz Celovca. Ti so postavili za logarja mlajšega in bistrega kmeta Antona Miklavčiča, pd. Puhva iz Verovc. Ta je bil več let pri orožnikih in je med drugim služboval tudi v Pliberku. Zategadelj se je dobro spoznal na postave in predpise ter se znal tudi primerno sukati okrog mestne gospode.

Bil je sicer razsoden mož, a tudi temu

kmečka jeza ni prizanesla. Očitati so mu kmetje, da je prestrog in da se preveč natančno ravna po postavi, nadalje da je slepo vdan gospodi, a brezobziren do kmetov.

V glavnem so pač kmetje morali prenašati, da jim je divjačina objedala zelene poganjke njihovih s trudom in znojem obdelanih njiv. Oblast je namreč bila z lovci in ščitila divjačino. Zato so si pa kmetje ohladili svojo jezo na četveronožnimi škodljivci ter jih brez usmiljenja postrelili v časih, kadar je oblast zaradi revolucije ali vojne izgubila svojo moč. Tako so menda l. 1848 izginili iz naših gozdov jeleni, na katere spominja danes samo še nekaj krajevnih imen. Nekaj podobnega se je dogajalo v letih 1918 do 1921, tako da je bila še nekaj let pozneje srna v naših krajih velika redkost.

Župani

Dobrih sto let nazaj se je ohranil v ljudskem izročilu spomin na župane. Volitev

županov se je začela v dobi po letu 1848, ko je bilo dokončno odpravljeno fevdalno podložništvo.

Tako je prišel ukaz, da si morajo ljudje po občinah izvoliti sami iz svoje srede primerne moža, župana, ki bo zastopal občane pred višjo gosposko in sploh pred svetom, branil njihove pravice ter skrbel za red in mir v občini. Pa tudi z zgledom bi naj kazal občanom pot do častne in po njej tudi do večne sreče.

Radar iz Tuc je bil prvi župan

Zbrali so se tudi radiški kmetje in se posvetovali, koga naj izberejo za to težko in odgovorno nalogo. Bogve iz kakih razlogov in nagibov je izbira padla na Radarja iz Tuc. Mož namreč med ljudstvom ni bil kaj prida priljubljen, ker je v prejšnjih časih štel za grofa kope pšenice po poljih in določeval desetino. Bržčas so ga pa kljub temu izvolili, ker je znal za silo brati in pisati in je zaradi svoje nekdanje službe pri grofu umel občeavati z višjo gospodo. Po izvolitvi so ga menda gospod župnik vpričo zbranih faranov pred oltarjem v cerkvi rotli in mu položili na srce, da naj bo kot župan pošten in pravičen za vse, kar je Radar tudi pred zbrano sosesko slovesno obljubil. Toda kmalu so skušnjave in priložnosti, ki so bile zvezane z njegovo službo, moža premotile in ga spravile s prave poti poštenja in pravice.

Skušnjava ga je premotila

Takrat je bilo po naših kmetijah povsod mnogo poslov, hlapcev in dekel, ki niso bili pristojni v radiško občino, to je, v njej niso imeli domovinske pravice. Da si domovinsko pravico pridobijo, so ti posli začeli hoditi k županu in mu ponujati različne usluge za to, da jih sprejme v občino. Eden mu je obljubil, da mu bo gotovo število dni kosil travo, drugi je bil pripravljen nacepiti mu toliko in toliko klaster drv ali kaj drugega podobnega. Novi župan je sprva sprčo teh prošanj imel svoje pomisleke, kajti tudi on je bil kmet in posestnik. Toda poleg tega je bil še gostilničar. Pri tistih, ki so nekaj časa stalno zahajali v njegovo gostilno in tam zamenjavali težko prisluženo dnino v žgano pijačo, se je njegovo srce končno le omečilo in ustreglo je njihovi prošnji za domovinsko pravico. Manj vnetim obiskovalcem njegove gostilne pa je prošnjo odbil, kar je pri prizadetih izzvalo hudo kri. V jezi so zagnali velik krik in pred občani razgalili županove nepoštenne kupčije. To je kmete, ki se sicer za županovo „uradovanje” niso dosti brigali, spravilo v hudo jezo. Sprejem poslov, ki so bili revni kot cerkvena miš, je namreč pomenil novo obremenitev za vse kmetije. Ko so posli ostareli in niso bili več zmožni za delo, so pač romali od hiše do hiše, — in ker so imeli v občini domovinsko pravico — so jih morale le-te potem določeno število dni rediti. Razjarjeni kmetje so zato Radarja odstavili. Tako je prvi svobodno izvoljeni župan na Radišah predčasno izgubil svojo čast in oblast, ker jo je bil izrabljal v svojo korist in na škodo tistih, katerih pravice in koristi bi bil moral braniti.

(Dalje)

F. GRIVSKI:

Vozniki POVEST

1.

Čudovita je dolina, nad katero se vzpenja vasica, posejana s šestimi belimi hišami. Pravljicnemu svetu bi pripadala, da ne nosi ljudi, ki se bijejo vsak dan z življenjem. Prelepa bi bila ta pravljica! Svoje dni so veliki sredi kamnitega sveta skopali globok kotel, da bi vanj zaprli prevroče sonce in premrzlo burjo. Ogradili so ta kotel s skalnatimi gorami in strmimi griči. Pokrili so ga s sinjim nebom, da bi ostal prikrit in nepoznan ljudem. Domenila sta se pa sonce in burja, da odneseta ta sinji pokrov. Sonce je žgalo in pripekalo, da je stajalo svetlo pokrivačo, in burja je zadivjala in zakašljala iz polnih pljuč, da je pokrov odletel daleč proč in se pogreznil v zeleno morje. Zarežalo se je velikanom sonce in zakrohotal se jim je veter.

Na gorskem vrhu sta sedela obadva in sklenila takole: Dolino, ki se stiska v tem kotlu, vzameta v svojo posest! „Za ognjišče naj mi bo,” je dejalo sonce. „Gnezdo za moje mladiče bodi!” je sklenila burja. Dvigni-

la sta se in šla na delo, da bi si pripravila ognjišče in gnezdo, vsak po svojem načrtu.

Začelo je sonce. Globoko v dolini je razgrela zemljo, da so poglani iz nje koščeni mandeljni, sladke fige, cukrene murve in sočne trte, ki so rodile žarko grozdje. Za okras si je izbralo sonce najlepše barve na nebesnem svodu: poslikalo ga je s temno-rdečo zarjo in pomladnih jutrih, z oranžno barvo v poletnih večerih in s svinčenomodrim barvilom v jasnih zimskih dneh. Nad dolino je razpelo svoj svileni pajčolan, ki je obvisel na rdečih cvetovih breskev in marelic, na dolgih vejah krvavih češenj in hrušk. Z robom se je dotikal raznobarnih olean-drov in na gosto posejanih pisanih cvetk.

V to pestro dolino je nasulo zlato sonce milijone svojih žarkov, ki so zbudili ljudi s sočnim srcem, rod gorkih, jasnih misli in živahnih besed. Ožgalo jim je roke, noge in obraz, le v očeh jim je pustilo nebesno viš-njevo milino, posebno odliko sončnih otrok. Nasejalo jim je žarke po njivah in poljih. V sončni gorkoti so se rodili metulji, mušice in cvrčči škrtati. Videla je burja to pestro življenje in zavist ji je vstala v prsih. Zapihala je v kotel, da so se stresli cvetovi in zajokale veje. Z njiv je odnesla zemljo,

razparala je svileni pajčolan, zajedla se je v skalne razpoke. V ogorele obraze je zarisala ljudem globoke zareze, da sta iz njih zrastle ponos in kljubovalnost.

Ujezilo se je gorko sonce nad ledeno burjo. Ko sta spet prišla na gorske vrhove, sta se sprla, ker se je raju v dolini primešal pek-el. Od tistih dni se vsako leto tepeta v kotlu sonce in veter. Drug drugemu nagajata, ne da bi mislila na ljudi, ki trpijo radi njune-ga spora.

Iz te pravljice je nastala povest o ljudeh in krajih, ki živijo v dolini. Ob gorskem rebru so si zgradili hiše in okrog hiš zasadili vrtove in vinograde. Vas stoji pri vasi, hiša pri hiši, da je vsa dolina posejana z ljudmi, ki z obema rokama stiskajo njivice in braj-de, ožarjene v soncu in prepihane v burji. Prav ob vznožju skalnate gore je zrastle šest hiš. Pomaknile so se v zavetje, da bi bile varne pred burjo. Vsaka si je ogradila svoj dom, odmerila brajde, se na večno vknjižila v travnike in celo v kamnite gmajne za vasjo. Samo potok, ki teče sredi vasi, je skupna last vseh: pri njem se igrajo otroci iz vseh šestih družin, ob njem perejo dekleta iz vseh hiš in se vsak večer na koritu srečuje živina iz vseh šestih hlevov. Sonce jih je

prikovalo na zemljo. Že stoletja tuli burja okrog hišnih oglov, podira korce, meče s streh kamenje in lomi drevje. Ljudje pa grabijo s prsti za zemljo, se oprijemajo kamnov in oklepajo hrastov — zato so ostali na svoji zemlji! Dol v vasi je burja odnesla že nešteto hiš; pometala je skoz vrata trdne go-spodarje in naselila druge. Zadnja leta pa so se zamajale tudi hiše pod goro. Vse je kazalo, da jih bo burja odnesla. Kmetje so se hoteli odtrgati od zemlje, pa so komaj sapo vlovili in se spet naslonili na grunt, ki je sicer kamnit, toda edino trden.

NJIVE SAMEVAJO

Sredi maja v nedeljo popoldne je ležal gospodar Gregor na klopi pod latnikom. Sonce je žgalo in ukradlo še tisto malo sen-ce pod širokimi trtami. Dva tedna je že pritiskala neznosna soparica. Iz razbeljenih zidov je parilo. Korci na strehah so bili razbeljeni in vsak kamen je pihal iz sebe hudo vročino. Roji sitnih muh so krožili po zraku, na raklah so žagali svojo nadležno pesem škrtati. V zemlji so zijale široke razpoke, rože v vrtu so povesele uvele cvetove prav do razpokanih tal.

(Dalje prihodnjič)

Že sedaj Vam nudi

Fa. ELGETZ

V CELOVCU

LEPA BOŽIČNA DARILA

Geschenke muß man vorbereiten.
Backen soll man auch beizeiten.
Mutter sagt: In diesem Falle
machen wir es so wie alle:

... wir backen mit

mit den Bilderrezepten

Peči, štedilnike

KAKOR VSE KMETIJSKE POTREBŠČINE
dobite najugodnejše pri

**HANS
WERNIG**

Celovec, Paulitschgasse

Volnena blaga

za moške in ženske obleke
ter plašče najizbornejše kvalitete in v
največji izbiri

Stoffhaus

Tshernutter

KLAGENFURT, KARFREITSTR. 1

LODRON

Strokovna trgovina za vaš dom
Beljak — Villach, Lederergasse 12

Prešite odeje (kovtri) — modroci — po-
steljno perje — inleti — posteljno blago
— flanelaste rjuhe — blago za pregr-
njala in pohištvo — preproge in tekači
— podloge za tla. — Kvalitetno in poceni

Za božično darilo najlepši kožuh (Pelzman-
tel), kožuvinasti ovratnik iz dunajske strokov-
ne krznarske delavnice

**J.
Vesely**

KLAGENFURT, OBSTPLATZ 2/I.
Pojasnila brezplačno!

Lepa božična darila

Radio-aparate, likalnike, lustre kakor
vse električne potrebščine dobite pri

Ernst Schneider

BELJAK - VILLACH, Bahnhofstrasse 9

Tudi avstrijski akordeoni in
harmonike vzbujajo SVETOV-
NO POZORNOST. 80 let že
imajo prednost akordeoni in
harmonike od

R. Novak

Klagenfurt, Ebentaler Strasse 7

Ogromna izbira, posebno ugod-
ne cene! Zahtevajte brezplačen
cenik! Pošljamo na vse strani!

Nakit za božična drevesca

in božična darila v parfumerijah
kupite ugodno pri

Farben-Hübner

KLAGENFURT, Alter Platz 26
St. Veiter Strasse 35
VILLACH, Rathaus

Lepa božična darila

DOBITE V

Kärntner Heimatwerk

KLAGENFURT, HERRENGASSE 2

Plašče

za dame, gospode in otroke dobite pri

WALCHER

Klagenfurt, 10.-Oktober-Strasse 2

Božična darila

Ure, nakit

Gottfried Anrath

Urarski mojster

CELOVEC — KLAGENFURT, Paulitschgasse 9

Kupite ure samo pri strokonjaku
Kupujem zlato in srebro tudi strto

Največja izbira!

Poceni in dobro!

SMUČI

in vse športne potrebščine
obleke in čevlji za odrasle in otroke!

RADER

KLAGENFURT, Krammorgasse

Nicht teurer — aber besser

kaufen Sie bei

Frank & Werner

KLAGENFURT am Alten Platz

Mäntel — Anzüge — Hosen — Hemden — Pullover — Westen — Skibeklei-
dung und alle anderen dazugehörende Artikel.

BEQUEME TEILZAHLUNG!

KMETJE, POZOR!

PRI

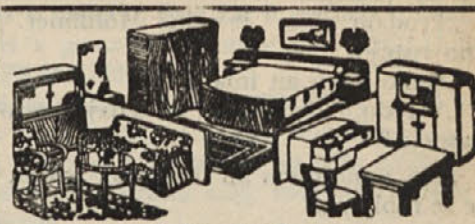
Machater-Schaller

v Mühlboden, P. Feistritz/Drau

dobite motorna vozila, vozove vseh vrst,
univerzal-priklopneke tip K 1.5, 2, 2.5
in 3 za male traktorje in konjsko vpre-
go. — Nadalje dobite razne vozove za
konjsko vprego, traktorje, priklopneke
in brane.

DOBAVLJAMO VSAK ČAS IN TAKOJ
Z GARANCIJO

Prospekti brezplačno

4 Vorzeile:

1. Riesenauswahl - über 100 Ausstattungen
2. Die besten und billigsten Möbel Öster-
reichs. Hartholzschlafzimmer von S 4000
3. Ratenzahlung ohne Aufschlag, ohne Zin-
4. Zustellung frei Haus mit eigenem Spe-
zialauto

GRÖSSTE AUSWAHL IN:
Polstermöbeln, Teppichen, Matratzen;
Vorhangstoffe zu sehr mäßigen Preisen
„DAS HAUS DER GUTEN MÖBEL“

KARL STADLER

KLAGENFURT / THEATERGASSE 4

SW - MÖBEL - VERKAUFSSTELLE

**FERTALA
v Šmohorju**

v novi trgovini na
HANS-GASSER-PLATZ!

Moške flanelaste srajce,
karirane samo šil. 35.—

Poceni dobite perilo, blago
in obleke za

GOSPODA

za DAME

za OTROKE

Ze sedaj posebno ugodne
božične cene pri

SATTLER

KLAGENFURT
am Heuplatz

NAPRODAJ
KLAVIRJE, HARMONIJE, NOVE
IN RABLJENE dobite najboljše
vsak čas, kakor tudi pohištvo, obla-
zinsko pohištvo, žimnice, prešite
JOKA-izdelke vseh vrst
FRANZ KREUZER'S Wtw.
Celovec-Klagenfurt, Kardinalpl. 1.

Moden

HERTA

Trgovska hiša žene v Belja-
ku prinaša bluze, krila, žen-
ski plašči po zelo ugodnih
cenah

PREPROGE IN ZAVESE
pri

PRAUSE

Klagenfurt, Bahnhofstr. 8

NAPRODAJ
Gasthauskühlenschrank mit Gläser,
Kücheneisenkasten, Backrohr, Plat-
tenspieler mit 50 Platten, Radio,
Tische und Spiegel, 2 Ventilatoren
verkauft billig Gasthaus Socher,
Klagenfurt, St.-Veiter Strasse 14.

Vsaka Korošica bo kupovala v foto-
ateljaju Modern, Klagenfurt, Ad-
lergasse 6. Fotografiramo točno in
poceni.

Schreibmaschinen
in größter Auswahl
von S 1.350.— aufw.
im Fachgeschäft

Oblačila za deževne dni,
plašče iz balonske svile,
pristine Hubertus-plašče in
zimske plašče dobite samo
v strokovni trgovini

V. TARMANN

Klagenfurt, Völkermarkter
Strasse 16.

Prodajamo poreni

v centrali ENCI, 8. Mai-Str.
40 v bogati izbiri rokavice,
obleke, plašče, in čevlje, oto-
mane, otroške vozičke, spal-
nice in druge stvari.

Damske torbice, potniški kovčki,
denarnice in več drugih lepih stvar-
i dobite najceneje pri HANS
PACHER, strokovna trgovina
za dobre usnjene predmete, Klag-
enfurt, Burggasse 12.

Črke za portal pri Jenoch,
Tudi Neon-razsvetljava.
Klagenfurt, Herrengasse 14

SINGER-jevi ŠIVALNI STROJI
za gospodinjstvo in obrt v vseh
preizkušenih modernih tipih do-
bavljivi. Na željo pošljemo tudi
prospekt. Singer-šivalni stroji, Klag-
enfurt, Bahnhofstrasse 4a in Vil-
lach, Bahnhofstrasse 14.

Mirtni šopki v raznih lepih obli-
kah. Vodilna strokovna trgovina
„PRINZESS“, Celovec, Alter Platz
Nr. 34.

Za Božič

boste nakupili v trgovski hiši
Korošcev

G. UMSCHADEN

CELOVEC-KLAGENFURT, Bahnhofstraße 7

3

Prednosti

Največja izbira

Najnižje cene

Na željo dostavimo